

0 1 2 3 2 5

శ్రీమతేరానానుజాయనమః

శ్రీలోకగురవేనమః

శ్రీమద్వరవరమునయేనమః

శ్రీశైలలక్ష్మణమునయేనమః.

— ౧౧-౩౭౨5

ద్వయస్థనారాయణపదార్థవివరణరూపా

శ్రీపురుషతత్త్వప్రకాశికా,

శ్రీమత్పరమహంసేత్యాది

అయోధ్యా రామానుజమునీశ్వరేణ

విరచితా,

శ్రీమతా

ఉష్ణూరు-రామానుజ శ్రేష్ఠివర్యేణ

స్వకీయ,

ప్రిమియర్ ముద్రాక్షరశాలాయాం ముద్రితా

నల సంవత్సర తులాయామ్.

—
MADRAS.

1916.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీలోకగురవే నమః.

శ్రీమద్వరమునయే నమః.

శ్రీశైలమునయే నమః.

—ॐ—

శ్రీపురుషతత్త్వప్రకాశికాయామ్

ప్రథమపరిచ్ఛేదః.

అవ్యాదవ్యాజకారుణ్యనిధిరమ్బుజలోచనః ।

శ్రీరంగధామరసికః శ్రీమాన్నారాయణస్సదా ॥

శ్రీశైలలక్ష్మణమునేః ప్రణమ్య చరణద్వయమ్ ।

వత్సలత్వవిచారోఽయం క్రియతే విదుషామ్నుజే ॥

“ప్రపన్నాన్తాథవస్పర్వాన్దోషేణ పరిగృహ్యతే ।

అద్యజాతం యథా వత్సం దోషేణ సహ వత్సలా”

ఎఱ్ఱ భగవచ్చాస్త్రమ్.

“ అమృతమురై కిలలజై ననర్పాలమ్బుయకోన్
 కుమృతముణర్దిగత్తం కొల్లెయనొ - ఎఱిఱి
 తనకొచ్చినుడప్పిన్వొచ్చెన్మొ కాదలిప్పుదు
 అన్తదనై యీన్తగన్దవా ”

ఎన్దు శ్రీభాష్యకారర్తిరునడియాన అమృతం ప్పెరుమాళెమ్మెరుమానార్.

“ వాత్సల్యం నామ - దోషేష్యపి గుణత్వబుద్ధిః.
 యథా మాతువకత్సే ”

ఎన్దు సమన్వయమాధికరణశ్రుతప్రకాశికై.

“ కామినియినుడైయ అన్ద్రక్కగక్కం కాముకనైప్పోలే, అవర్గళో
 దోషజ్జలై భోగ్యమాగక్కొన్దు ” ఎన్దుమ్, “ వాత్సల్యమావదు :-
 వత్సత్రిప్పక్కల్ ధేను ఇరుక్కమిరున్దు. అదాగిఱదు :- అదిను
 డైయ దోషత్తై భోగ్యమాగక్కొన్దునైయం, క్షీరత్తైక్కొడుత్తు
 వళన్దైయం, ఎదిరిట్టనర్దలైక్కొమ్మిలుం కుళిమ్మిలుంకొన్దునొక్క
 నైయమిళే. అప్పడియే ఈశ్వరనుం “ శైయదారేల్ నన్దు
 శైయదార్ ” ఎన్దు దోషత్తై భోగ్యమాగక్కొన్దు “ పాలేపొల్
 శీర్ ” ఎన్దిఱ గుణజ్జళాలే ధరిప్పిత్తు “ కథన్చనన త్యజేయం ”
 ఎన్దుం, “ అభయం సర్వభూతేభ్యః ” ఎన్దు మనుకూలర్నిమిత్త
 మాగవుం, ప్రతికూలర్నిమిత్తమాగవుం సూక్ష్మమ్ ” ఎన్దు కార్ణ
 పాదలొకార్యర్.

“ వాత్సల్యం - ‘ శరణాగతవత్సలః ’ ఇత్యాద్యభిప్రేతా
 స్వరక్షణీయతయాభిమతేషు దోషతిరస్కారిణీప్రీతిః ”

ఎన్దు రహస్యరత్నైయిల్ పుణుగద్యాధికారత్తిల్ నిగమాన్తదేశికన్.

“మయి తిష్ఠతి దుష్కృతాం ప్రభావే

మితదోషానిత రాన్విచిన్వతీ త్వమ్ ।

అపరాధశఙ్కైరపూర్ణకుక్షిః

కమలాకాన్తదయే కథం భవిత్రీ”

ఇతి దయాశతకశ్రీనూత్తిశ్చ.

రిహస్యత్రయ జీవాతువిల్, “తత్ర వాత్సల్యం నామః—వత్సం లాలయతీతి వత్సలః, తస్య భావో వాత్సల్యం, వత్సే మాతృవత్సేన్నహః. యథా వత్సస్య, దోషం భోగ్యతయారకృత్య తీరప్రదానేన వర్ధయన్తి, ప్రతిభటాన్ శృంగాదిభిః పీడయతి; తథా భగవానపి నమాశ్రితదోషమత్యాదరణ స్వీకృత్య “అభయం గర్వభూతేభ్యః దదామ్యేతద్వృత్తిమ్ము” “మిత్రభావేన నమ్నోప్తం న త్యజేయం కథంచన ! దోషో యద్యపి తస్య స్యాత్సతామేతదగహితమ్” ఇతి శ్రుక్రియయా లాలయతి. ఏతేన-అనవధికాతిశయస్వకృతాపరాధభీతినికారతే. “వాత్సల్యం - అశ్రితవిషయదోషాదశకత్వమి” తి వేదాంతాచార్యాః. తత్ర నమ్నతిమప్యాయః. “యతోదోషం భక్తేష్వహనరద నైవాకలయసి” ఇతి. అత్ర వ్యుత్పత్తిసిద్ధార్థః ప్రామాణ్యానుసారేణ స్వరసో గ్రాహ్యః” ఎన్తు కూరనారాయణ సంయమిసార్వభౌమర్.

శ్రీభాగవతవ్యాఖ్యానే “నత్సవిసి దోషేషు తాననాదృత్య భోగ్యతాబుద్ధిమత్త్వం - వాత్సల్యం” ఎన్తు వీరరాఘవాచార్యర్.

ఆగ ఆచార్యశ్రీనూత్తిగళాత్, ‘వాత్సల్యమానదుః— జ్ఞానవిశేషరూపమ్’ ఎన్తు సిద్ధమయిత్తి.

ఇప్పడియే శ్రీపరాశరభట్టరుం శ్రీనహస్రనామ భాష్యత్తిల్ “వత్సలః” ఎన్తి దివ్యనామవ్యాఖ్యానత్తిల్ “వత్సలః - వత్సాన్ సోత్సక్కుకాన్

కామయతే ఇతి “వత్సాసాభ్యాం కామబలే” ఇతి లచ్చిత్యయః. స హి చిరం పరిచీయమానేషుపి శరణాగతేషు కన్యాపి హేతోస్తద్యః ప్రసూతే ప్సీవ వత్సేషు సహుంకారాః సపయస్సంన్నవస్తనవేదనాః కింకర్తవ్యతా కులాః ధేనవ ఇవ సమ్భ్రామ్యతీతి, రావణేఽపి ప్రసిద్ధమ్. “విదితస్సహి ధర్తజ్ఞశ్శరణాగతవత్సలః” ఇతి” ఎన్దురులిచ్చెయ్దదు

—————(పూర్వపక్షమ్).—————

ఇక్లే శిల్—వాత్సల్యమావదు:—దోషత్తిల్ గుణత్వబుద్ధి నవత్క్రయస్తు; అప్పడియానాలీశ్వరసుక్కు దోషత్తిల్ గుణత్వబుద్ధియాలే అన్యథా ఖ్యాతిప్రసంగముణ్డా మనైయాల్. అనాలెన్నావదెన్నిల్, దోషాదర్శిత్వమే వాత్సల్యమాగక్కడవదు.—అనైయాలితే శ్రీపరాశరభట్టరుం శ్రీసహస్రనామ భావ్యత్తిల్ “అవిజ్ఞాతా” ఎన్దితి తిరునామవ్యాఖ్యానత్తిల్ “అవిజ్ఞాతా” “ఉచ్యమానేపి పరుషం నూత్తరం ప్రతిపద్యతే” ఇతివత్ప్రిపన్నాపరాధా పరిగణనం గుణవీవ. అతో హి తాతపాదాః “సర్వజ్ఞతామేవముపాలభామ హేత్వం హ్యజ్ఞ ఏవాశ్రితదోషజోషణః”. ఇతి” ఎన్దురులిచ్చెయ్దదు. రహస్య రత్నైయిలుం వాత్సల్యగుణం పూర్వం ద్విరుక్తమపి” “మిత్రభావేన సమ్ప్రప్తం.....దోషో యద్యపి తస్య స్యాత్” ఇత్యాది స్మరణాయ పునరాహ—అశ్రీతేతి, వాత్సల్యగుణోదధౌ నిగ్రహాదికం నిమగ్నమృణతీత్యభి ప్రాయేణ ‘ఏక’ శబ్దః. అత ఏవ హి సర్వజ్ఞత్వాదా స్థితేపి అవిజ్ఞాతృత్వాద్యుక్తిః,” ఎన్దురులిచ్చెయ్దార్. మేలుం “దోషాణామపి గుణత్వేన దశకానమితిత్వతివాదః.” ఎన్దువ్విడత్తిల్ తానే ఆచార్యరాజే అరులిచ్చెయ్యప్పట్టదానైయాలే, వాత్సల్యమావదు:—దోషాదర్శిత్వరూపమే యైర్మయ, దోషత్తిల్ గుణత్వబుద్ధియై న్దురు సమ్ప్రదాయార్థమస్తు—ఎన్దుశొన్నార్గళ్.

—(సిద్ధాంతమ్.)—

సత్సంప్రదాయప్రవర్తకరాన అన్యదాచార్యర్థో - వాత్సల్యమావదు :-
అశ్రితరుదైయ దోషజ్ఞశ్చి తే గుణత్వబుద్ధినదైయాదునై యైర్ముఖ్య దోషాదర్శిత్య
మాత్రమస్తు. భగవచ్ఛాస్త్రో జ్ఞానసార శ్రుతప్రకాశికాదిగళితో అస్పడియరు
ళిచ్ఛైయదీరుక్తయారే.

ఇప్పడికొళితో అన్యథాఖ్యాతిపక్షప్రసంగముజ్ఞామెన్నువైజ్ఞాదు ; దోష
మావదు - భగవద్విషయాకారత్తుక్కు ప్రతిబద్ధకమాయరుక్కిఱ పురుశక్తివిశే
షమ్. తాదృశశక్తిక్కు ప్రాతికూల్యవ్యవసాయనివృత్తిమాత్రతాతే యాదలో,
సమ్యక్సృష్టతే భగవత్ప్రపా ప్రవాహతాతే యాదలో, “నాసాపురుషకా
రేణ న చావ్యసేన హేతునా । కేవలం సేవచ్ఛయైనాహం ప్రేక్షే కంచిత్కదా
చన” ఇత్యాదిప్రమాణప్రసిద్ధమాన నిరంకుశస్వాతంత్ర్యో ప్రయోక్తవిషయా
కారతాతే యాదలో నాశబ్జుడుమూనైయాలో, అస్పడిష్టట్ట శక్త్యభావరూప
గుణతాతేయే దోషజ్ఞశ్చ భాసిక్కుక్కుడు మూనైయాలో అన్యథాఖ్యాతిగర్భమే
యిల్లామైయాలో. ఆనైయితే శ్రీరామాయణత్తిలో “దోషో యద్యపి తస్య స్వా
త్సతామేతదగహికతమ్” ఎన్ఱు శొల్లింబు. ఇంగే దోషసద్భావత్తిలుం , అగ
ర్హితమ్’ నైయాతే దోషత్తుక్కు సేవికారప్రతిబద్ధకత్వాభావం నప్పటమాగ
చ్చొల్లప్పట్టుదు.

“అవిజ్ఞాతా” ఎగ్గిఱ తిరునామతాతే ప్రతిపాదిక్కుప్పట్ట దోషాదర్శి
త్వత్తోడే ఇవ్వర్థత్తుక్కు విరోధముజ్ఞాగాదో యెన్నువేజ్ఞా ; అన్దత్తిరునామత్తు
క్కు మేలోతిరునామవ్యాఖ్యానత్తిలో “అథ చ సర్వజ్ఞః - సహస్రాంశుః
సహస్రం - అపరిమితః, అంశవః - జ్ఞానాని, అస్యేతి. ననావ్రితాపరాధవ్యతి
రిక్త సర్వజ్ఞః, ఇతివి ప్రతిపిద్ధమ్ ; న ; తదపరాధేవ్యతా త్వయేణోపేక్షావ్యా
జ్ఞానం వివక్షితా. ఉపేక్షితే హి తేహం దోషమ్ ; “దోషో యద్యపి తస్య

స్యాత్” ఇతి. “అపి చేత్సుదురాచారో భజతే మామనన్యభావో” ఇతి చ”
 ఎఱు దోషజ్ఞుకుపేక్షాత్తకజ్ఞానవిషయత్వం శొల్లపైయాల్ విరోధమిల్లా
 మైయాల్.

జీజ్ఞాసాధికరణశ్రుతప్రకాశికైయిలుం “నమృచ్ఛన్ధవిశేషానివితేషు శ్రీతి
 స్నేహః. యన్య విపాకాః - అస్థానభయశంకిత్వం, దోషానవభాసః, దోషే
 లసి గుణబుద్ధిరిత్యాదయః” ఎఱుం, “నరధికరణశ్రుతప్రకాశికైయిల్
 “వాత్సల్యం - దోషానాదరహేతుస్నేహః. యథా మాతుః పుత్రే” ఎఱుం
 ‘దోషత్తిల్ గుణత్వబుద్ధి’ ఎఱిత్తే స్నేహకాయకమాన వాత్సల్యస్వరూపం
 శొల్లప్పట్టదు.

ఇంగు “దోషానవభాసః” ఎఱు దోషాదర్శిత్యముం శొల్లప్పట్టదే యెన్న
 వేణ్ణా; ‘దోషానవభాసః’ ఎఱితివిత్రాల్ - ‘కారుణ్యాదిప్రసరణప్రతిబంధక
 మడియాన దోషజ్ఞానమిల్లై’ ఎఱు అన్ద మూక్తికర్థమైనాయల్. అనాలెన్దరూ
 పేణ భానమెన్నిల్, పూర్వోక్తరీత్యా గుణత్వేనవే భానజ్ఞుడుమెన్దభిప్రా
 యత్తాలే “దోషేసి గుణబుద్ధి” ఎన్దరుళిచ్చెయ్దదు. ఇప్పడికొళ్ళామల్
 దోషాదర్శిత్యమే వాత్సల్యమెన్దుకొణ్ణాల్ “దోషానవభాసః” ఎఱితి విదు
 తన్నాలేయే ఆదినుడైయ న్వరూపజ్ఞానముణ్ణామైనాయల్ “దోషేసి గుణ
 బుద్ధి” ఎఱితివచనం నివృత్తియోజనమామ్. ఇత్తాల్ శ్రీవచనభూషణ వ్యాఖ్యా
 నత్తిల్ “అభిలాషరాధజ్ఞులైయుం పొలుకైక్కుమ్ భోగ్యమాగ్కోశు
 కైక్కుమ్” “శరణాగతి పరమధర్మమెన్దటియునువరాయ్, శరణాగతదోషం
 పారాదవత్సలరాగ’ ఎన్దరుళిచ్చెయ్ద శ్రీనూక్తిగల్ వ్యాఖ్యాతజ్ఞల్.

మేలుం పురుషకార భూతైయాన పిరాట్టి చేతనవిషయత్తిల్ ఈశ్వ
 రన్ రక్షకనామ్బదు “నమక్కాగచ్చెయ్గిణానా? తమక్కాగచ్చెయ్గి

జానాఁ? ఎఱ్ఱ అవనుడైయ రక్షకత్వపైయఁ పరిజ్ఞానార్థమాగ, ఇవన్ మహా
పరాధశ్చైచ్చయిదవన్, ఇవనైత్తైక్కొల్లలాగాను' ఎఱ్ఱ అవన్ సన్నిధి
యిల్ శిదగురైక్కిలుం "ఎన్నఁజియారదు తెయ్యార్ తెయ్దారేల్ నఱ్ఱతెయ్
దార్" ఎన్నిఱ భగవదుక్తి సూచకమాగ వాదల్, "దోషానవభాసః, దోషేపి
గుణబుద్ధిః" ఎఱ్ఱ పక్షద్యయోక్తి.

ఆగ 'దోషాదర్శిత్వమే వాత్సల్యం' ఎన్నిఱవిడత్తిల్ అనన్యభాసిద్ధమాన
ప్రమాణవిల్లామైయాల్ 'దోషేషు గుణత్వబుద్ధియే వాత్సల్యం' ఎఱ్ఱనత్య మణ్ణీ
కరిక్క వేణుమ్.

మేలుం వాత్సల్యశబ్దతుక్కు పీఠివిశేషత్తిలేయే శక్తి వైయ్యకరణగ
భాలేయం ప్రతిపాదిక్కుప్పట్టజేయ్యుయియ దోషాదర్శితత్వరూపదోషజ్ఞానా
భావత్తిల్లై. "వత్సాంసాభ్యాం కామబలే" — వత్సాంసశబ్దాభ్యాం లచ్చిత్య
యో భవతి. యథానంఖ్యం - కామవతి, బలవతిచార్థే. వత్సలః, అంసలః.
వృత్తివిషయే వత్సాంసశబ్దా స్వభావాత్ కామబలయోర్యర్థమానా తద్వత్ప్ర
త్యయముత్పదయతః. నన్యత్ర వత్సార్థః అంసార్థోవా విద్యతే, 'వత్సల'
ఇతి స్నేహవానుచ్యతే. 'వత్సలస్సాన్వయా, వత్సలః పితేతి" ఎఱ్ఱ కాశికావృత్తి
యిలుమ్, "వత్సాంసాభ్యాం కామబలే" — కామబలశబ్దా నూత్రే అర్భాద్య
జన్తావితిభావః. 'వత్సల' ఇతి స్నేహవానిత్యర్థః. నను వత్సాంసశబ్దా వయో
విశేషప్రాణ్యజ్ఞవిశేషచరూఢా, న కామబలయోః. తత్కథం తాభ్యాం
లజన్తాభ్యాం కామవాన్ బలవాంశోచ్చ్యతే ఇతిచేత్, — అత్రాహుః, వృత్తి
విషయే వత్సాంసశబ్దా స్నేహబలయోర్యర్థేత ఇతి. అస్మింస్తుప్రకరణే సర్వత్ర
సముచ్చయమానాపి మతుభిహవేష్యతే. మతుబస్తేనాక్తార్థస్యాప్రతీతే?"
ఎఱ్ఱ తత్త్వబోధినియిలుం స్నేహవిశేషపరమాగవితే శొల్లప్పట్టదు.

ఇప్పుడి వత్సలశబ్దమున్న స్నేహరూపప్రీతివిశేషార్థకత్వం వ్యాకరణ సిద్ధమాయితౌక్త్యాతే దోషజ్ఞానాభావరూపమాన అభావార్థకత్వజ్ఞోత్థిల్ అవ్యిరోధం దుష్పరిహరమామ్.

సిద్ధాంతత్తిల్ భావాన్తరమే అభావమైనాయతే దోషాదశకానముం జ్ఞానవిశేషరూపమైనాయతే, అవ్యిరోధమేయిల్లె ఇతినవాచ్యమ్ ; దోషజ్ఞానాభావం భానరూపమానాయం జ్ఞానాభావత్వేన వత్సలశబ్దార్థవిరూపణత్తిల్ వ్యాకరణవిరోధం దుర్వారమైనాయతే.

కించ, ఎమ్మెరుమానున్ను ఆశ్రితర్గభుడైయ దోషజ్ఞానమేయిల్లె యెన్జన్గీ కరిక్కిల్ “తదధిగమ ఉత్తరపూర్వానుయోరల్లేపవినాశౌ తద్వ్యపదేశాత్” ఎన్గిఱ నూత్రభావ్య శ్రుతప్రకాశికాది విరోధం వరుమ్. ఉదిలుపానకర్గభుడైయ పూర్వోత్తరానుజ్ఞో భగవత్సంకల్ప విశేషవిషయజ్ఞభాగినవాగ నున్నట్టమాగ చొల్లప్పడునైయతే.

“నను పూర్వం శరీరపాతానన్తరం కనుకాయ ఉక్తః. ఆత్ర తూపాన నారమ్భే కర్తవ్రహ్మణముక్తం, కథమిదముపపద్యతే; ఉచ్యతే; ఉపాననారమ్భనమాప్తోః భగవత్ప్రీతివిశేషాభిపాయత్వాత్, అధికరణద్వయావిరోధః. ఉపాననారమ్భప్రీతిః పరమాత్మా తత్సమాప్తా ఉపానకస్యానుం, త్సమిష్యామి’ తి సంకల్పయతి. సమాప్తా తు ‘తాన్తమి’ తి సంకల్పయతి. అతోఽధికరణద్వయార్థ ఉపపన్నః” ఎన్గితే శ్రుతప్రకాశికై.

ఇంగు సంకల్పవిశేషవిషయత్వరూపజ్ఞానవిషయత్వమరుళిచ్చెయ్యిప్పట్టదానైయతే ‘దోషజ్ఞానాభావమే వాత్సల్యం’ ఎన్గిఱ వచనం చిన్త్యమ్.

ఇప్పుడియే శ్రీమద్రహస్యత్రయసారత్తిల్ ద్వయాధికారత్తిల్ “ఇవ గ్రంథిల్, వాత్సల్యమావదు:—“దోషో యద్యపి తస్య స్యాత్” ఎన్గిఱపడియే

అశ్రితసుడైయ దోషమ్పరాదే అంగీకరితైక్కిడాన ఇరక్కమ్” ఎస్తరులి చెయ్దార్. “ఇరక్కం - స్నేహవిశేషః.” “ఇరక్కమ్—ప్రీతివిశేషః” ఎస్తు వ్యాఖ్యాతాక్కల్.

ఇంగు , అశ్రితదోషాదర్శనపూర్వకమాన ప్రీతియే వాత్సల్యశబ్దవాచ్యం’ ఎస్తు స్వప్రమాగ వరులిచ్చెయ్దెయ్దారే అన్గీకారహేతువాన స్నేహవిశేషమే వాత్సల్యమెస్తు సిద్ధమాయిత్రు.

ఇప్పడియే “అంగుష్ఠమాత్రః పురుషః మధ్య ఆత్మని తిష్ఠతి : ఈశానో భూతభవ్యస్య న తతో విజుగుప్సతే” ఎన్నిఱ కవల్లినుస్త్రవ్యాఖ్యానత్తిల్ శ్రీరంగ రామానుజమునీంద్రియమ్” [“అంగుష్ఠమాత్ర”] ఇతి [“ఈశానో భూతభవ్యస్య”] - కాలత్రయవర్తినిఖిలచేతనాచేతనేశ్వరః; [“పురుషః మధ్య ఆత్మని తిష్ఠతి”] - ఉపాసకశరీరమధ్యే అంగుష్ఠపరిమాణస్యన్ అస్తే; [“న తతో విజుగుప్సతే”]-తతః - భూతభవ్యేశ్వరత్వాదేన వాత్సల్యాతి శయాత్ దేహగతానపిదోషాన్సౌగంధ్యాదునా పశ్యతీత్యర్థః” ఎస్తు అరులి చెయ్దార్కే.

ఇంగు సంశ్రితనమృద్ధిదోషజ్జలిల్ భోగ్యతవ్యబుద్ధి వాత్సల్యాతిశయ కాదైక యెస్తు స్వప్రమాగ వరులిచ్చెయ్దెయ్దెయ్దారే , దోషభోగ్యతవ్యమే వాత్సల్యం’ ఎస్తు సామ్ప్రదాయికమెస్తు తోర్తుగిఱదు.

దోషాదర్శనముమాచార్యకారే అరులిచ్చెయ్యిప్పట్ట దాగైయారే అదునే వాత్సల్యశబ్దార్థమెస్తు శొల్ల ప్రాప్తమెన్నలైణ్ణెదు; దోషాదర్శనమాత్రమే వాత్సల్యరూపమాగక్కొళ్ళ హేతువిల్లామెయూల్, అంగీకారహేతువాన ప్రీతి ఆవశ్యకమగైయారే అదుదాన్ దోషేషు గుణత్వబుద్ధిపయకావసిత మగైయారే.

‘దోషభోగ్యత్వమే వాత్సల్యం’ ఎత్తజ్జీకరిక్కిలో సర్వము త్రిప్రసంగం వరుమెన్నవేణ్ణా, ఆశ్రితదోషవిషయత్తి లేయే ప్రీతివిషయత్వరూపభోగ్యత్వం శొల్లుగిఱోనుత్తనైపాక్కి అనాశ్రితదోషవిషయత్తిలో భోగ్యత్వమే యిల్లామై యాలే అన్ద చోద్యత్తుక్కు అవకాశమే యిల్లామైయాలే.

కింబహునా - “వత్సస్యదం - నాత్సం, నాత్సం - లాతి - భోగ్యత్వేన స్వీకరోతీతి, వాత్సలా; వాత్సలాయాః భావః - వాత్సల్యం” ఎన్నిటి వ్యుత్పత్తిన్నదియే దోషభోగ్యత్వితయే వాత్సల్యశబ్దార్థనావరన్యముణ్ణానైయాలే ఎల్లావాచాయాన్దగుమంగీకరిత నర్థమిదమే యానైయాలక్తార్థం సిద్ధమ్.

ఆగ ఇప్పడి వత్సలశబ్దత్తుక్కు ప్రీతివిశేషవిశిష్టత్తిలో వైయాకరణగ్రంథాలే శక్తికొళ్ళప్పట్టదానైయాలమ్, ఆచాయాన్దగ్రంథాలం “దోషేషు గుణత్వబుద్ధిః - వాత్సల్యం” ఎత్తరులిచ్చెయ్యప్పట్టదానైయాలమ్, ‘సంశ్రితదోషవిషయక ప్రీతియే వాత్సల్యం’ ఎత్త సమ్మదాయమ్.

అత ఏవ హి “రమతే ఉత జ్ఞేక శయానే బ్రహ్మజ్ఞేషః” ఇత్యాది శ్రుత్యర్థజ్ఞై త్రిరువుళ్ళమ్మగ్రిక్కిణ్ణు జ్ఞానియై విగ్రహతోడే ఆదరిక్కుమ్మడియై ఆచాయాన్దగ్రో స్వప్రబంధజ్ఞలితే ప్రసాదిత్తరుగుమమ్.

నారాయణేతి యస్యాస్యే వరతే నామ మజ్గళమ్ ।

నారాయణస్తమన్వాస్తే వత్సం గౌరివ వత్సలా ॥

శ్రీశైలలక్ష్మణమునేర్దాసదాసేన నిర్మితః ।

వత్సలత్యవిచారోఽయమ్మదమాతనుతాం సతామ్ ॥

ప్ర థ మ ప రి చ్ఛే దః.

ఇ తి

శ్రీమద్వాధూల కులతీలక శ్రీమన్మహాచార్య చరణయు?

సంశ్రిత శ్రీశైల లక్ష్మణమునీంద్ర) చరణయుగళ భావిత

శ్రీకౌశిక బాలధన్వి శ్రీరామానుజాయా దివ్య

కటాక్షలబ్ధ సర్వార్థేన శ్రీసాకేత రామానుజ

దా స వ యే ణ వి ర చి తా యాం

శ్రీపురుషతత్త్వ ప్రకాశికాయాం

వ త్స ల త్వ వి చా రో

నామ ప్రథమ

పరిచ్ఛేదః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీలోకగురవే నమః.

శ్రీమద్వరవరమునయే నమః.

శ్రీశైలమునయే నమః.

—ॐॐॐ—

ద్వీ తీ య ప రి చ్ఛే దః.

అవ్యాదవ్యాజకారుణ్యనిధిరమ్బుజలోచనః ।

శ్రీరంగధామరసికః శ్రీమాన్నారాయణస్సదా ॥

శ్రీశైలలక్ష్మణమునేః ప్రణమ్య చరణద్వయమ్ ।

కృపాగుణవిచారోఽయం క్రియతే విదుషామ్నుదే ॥

‘దయా హి నామ-స్వార్థనిరపేక్షౌ పరదుఃఖానహిష్టుతా ’

‘దయా - భూతేషు సర్వేషు దుఃఖానహిష్టుత్వమ్ ’

! శ్రీభాష్యగీతాభాష్యజ్ఞో.

శ్రీ సహస్రనామభాష్యత్తిల్ “వికర్తా” ఎన్ని తిరునామవ్యాఖ్యానా
రత్తిల్ “స్వార్థహర్షణో కాద్యభావేఽపి పరార్థతత్ప్రసక్తిరదోషః. అన్యథా
దుఃఖదుఃఖితౌదయౌ గుణాఃకథమన్య న్యుః” ఎన్టు పరదుఃఖదుఃఖితౌమే
వ, ఎన్టు శ్రీపరాశరభట్టర్.

శ్రీవచనభూషణ వ్యాఖ్యానత్తిల్ “కృపైయాపదు - పరదుఃఖానహి
ష్టుమ్” ఎన్టు రుచిరజామాతృయోగీంద్రర్.

శ్రీరహస్యత్రియజీవాతువిల్ “దయా హి నామ - స్వార్థనిరపేక్షత్యే
పరదుఃఖానహిష్టుత్వమేవ” ఎన్టు హోబిలనంయమిసార్వభౌమరాన శ్రీ
నారాయణజీయర్.

ద్వి తీ య ప రి చే దః.

‘ పరదుఃఖానహిష్టుత్వం - దయై ’ ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్ద భాష్య శ్రీను
యోజే ‘ పరదుఃఖదుఃఖిత్యం దయై ’ ఎన్ఱిఱ శ్రీపరాశరభట్టర్ శ్రీనూక్తి విః
యాదో వెన్నవేణ్ణా ; పరదుఃఖానహిష్టుత్వము - పరదుఃఖదర్శన జనితద
వత్త్వమే ఎన్ఱు పయకావనితార్థమాగ వరుళిచ్చెయ్దయాలే.

ఇదుతన్నైత్తామే “కర్తా” ఎన్ఱిఱ తిరునామవ్యాఖ్యానత్తిలే “
కారి ఫలీ జీవ్రాఽపి హి, న్యయం న్యన్య యథా, నుఖదుఃఖాభిమానీ, త
తదతిశయేన వా తదవస్థాభిమానీ హి భగవాన్. యథా “వ్యసనేషు మనుః
ణాం భృశం భవతి దుఃఖితః । ఉత్పనేషుచ నర్వేషు పితేవ పరితుష్యతీ”
“బహు స్యాం ప్రజాయేయ” ఇతి చ. పృథగభిమానిత్వే హి న బహున
మితిస్యాత్ ” ఎన్ఱు వివరిత్తరుళిచ్చెయ్దారితే. “దయాన్యేషాం దుః
ప్రసహనం” ఎన్ఱుం శ్రీరంగరాజస్తవత్తిలరుళిచ్చెయ్దప్పట్టదు.

ఆగైయాల్ ‘ పరదుఃఖదర్శనజనితదుఃఖవత్త్వమే-దయై ’ ఎన్ఱు “నన్
నేషు” ఇత్వాదియాల్ న్నప్తమాగైయాలే విరోధమిల్లె.

‘దయైయావదు - పరదుఃఖదుఃఖిత్యమన్ఱు, గుణాన్తరమే ’ ఎన
నైణ్ణాదు ; జిజ్ఞాసాధికరణశ్రుతప్రకాశితైయిల్ “దయా హి - స్వార్థః
పేక్షా పరదుఃఖానహిష్టుతా. అత్రానుకూలేతరజనః ‘ పర ’ ఇతి వివక్షిత
అర్థాదికామనయా పరదుఃఖం శిశమయిహస్త దుఃఖానువృత్తినిష్టా స్యాత్
ఇతితద్వ్యవహారాయ - ‘ స్వార్థనిరపేక్ష ’ శబ్దః. యద్యపి కృపయా పర
రక్షతః శాస్త్రసిద్ధమదృష్టం, తథావ్యదృష్టాభిసంధిరహితస్యైవ పరదుఃఖదర
నానన్తరమవశాశ్రుపాతాదిమత్త్వదర్శనాత్, తద్రక్షణదశాయామవ్యదృష్టా
నన్ధిరాహిత్యదర్శనాచ్చ, స్వార్థానపేక్షతా యాక్తా. పరదుఃఖదర్శనజని
తాదాత్మికస్య దుఃఖనివృత్తిరూపఫలాత్తప్రీవృత్తిరితి న స్వార్థానపేక్షత్వమి
చేత్, ఈదృశం స్వార్థత్వం కేవలస్యాప్యస్తి. తద్ధి స్వార్థానపేక్షత్వం న విహన్తి
ఎన్ఱు ‘ పరదుఃఖదర్శన జనితదుఃఖరూపమే కరణే ’ ఎన

ఇంగే పరదుఃఖదర్శనజనితాశ్రుపాతాదిగళం, తత్కారణమాన దుఃఖ
యం కృపావానాన పురుషనిడత్తిలే ఉడ్డాగిణగాగ స్వప్తమాగ వరులిచ్చెయ్యే
నూలే దయైక్కు పరదుఃఖదుఃఖిత్యరూపత్వం ఆచార్యాకనుమత మెన్ను
డం సిద్ధమైనయాలే అదు కృపాగుణరూపమైనైయిలారుబాధముమిల్లే.

ఆగ ఇప్పడి ఈశ్వరనుక్కు దుఃఖిత్యాదిగళైక్కొడ్డాల్ , నిర్దుఃఖన్
నిఱు శ్రుత్యానివిరోధం వారాదో? ఎన్ఱు శంకిక్కనేణ్ణా; నివికారశ్రుతి
మానన్యత్తుక్కు కర్తవ్యముక్తవికారసామాన్యనిషేధపరమాగ శ్రీభాష్యది
తిలో స్వప్తమాగ వరులిచ్చెయ్యేనయాలే, చేతననుక్కుప్పాలే కర్తవ్యలోపన్
ఁఖమిల్లామైయొచ్చొట్లుగిణదానయాలే విరోధమిల్లే.

‘సర్వకర్తృప్రపదనాన సర్వేశ్వరక చేతనర్థశుక్కు అవరవర్తకుడైయ
ర్జానుగుణమాగ దుఃఖత్తైయన్ఱొక్కి. అత్తైప్పార్తు త్తైనుం దుఃఖియాగి
గాన్’ ఎన్ఱు సచనం ప్రామాణికర్తృశుక్కు అననుమతమైనయాలే అనుచితమె
న్నలో—అనుచితమన్ఱు; “సజ్జాతబాష్పః పరపీరహన్తా రామో ముహూర్తం
మనాబభూవ” ఎన్ఱుపడియే దణ్డధగత్వప్రయుక్తమాన దుఃఖప్రసానత్తిలుం,
ఁఖానుభవహేతువాన శాస్త్రప్రవర్తనాదికరణత్తిలుం, అత్తై యనాదరిత్తు
పరీతవృత్తియాలే సమ్పాదితదుఃఖానుభవదిర్బనత్తాలే సర్వభూతసుహృత్తాన
ఁయఃపతిక్కు అవర్తకుడైయ దుఃఖదర్శనత్తాలే పుణ్డాగిణ దుఃఖవత్త్వం దోష
ంట్లామైయాలే.

“పరదుఃఖనిరాచిక్కిర్నా - దయా” “పరమకారుణికతత్వమానదు -
గ్వర్థనిరపేక్షైయాన పరదుఃఖనిరాకరణేచ్చె” “కారుణ్యమావదు - పర
గతప్రమాతై” ఎన్ఱు నిగమాన్తదేశికశ్రీమాక్తి విరోధముణ్ణామెన్ను పుణ్ణాదు;
పరదుఃఖనిరాచిక్కిర్నై కృపాకాయకమైనయాలే. నిరాచిక్కిర్నైయావదు - నిరా
రణానుకూల వ్యాపారమ్. అదువుం కృపాకాయకరక్షణాన్తర్గతమాయరు

ద్వితీయ పరిచ్ఛేదః

క్రమే. ఇష్టార్థైశ్చ స్రుతప్రకాశికాకారయః “కృపయా పరం రక్షణః” యః ప్రకాశిప్తిత్తరుళినాత్.

అగ కృపైయినుడైయ ఫలోపధానైయే నేదాన్తదేశికనుమరుళిచ్ఛే, దారాగైయాతే అవరుడైయ శ్రీసూక్తి విరోధగన్ధమే యిల్లై.

“పరదుఃఖదుఃఖిత్యాదికన్తు న లక్షణం” ఇత్యాది పృథుగద్యాధిక సూక్తికళో అన్యపరజ్ఞానైయాతే విరోధమిల్లై. అనావదు - పరదుఃఖదుఃఖి మాత్రమన్తు, కిన్తు పరదుఃఖని రాకరణై చ్చాపయన్తమెన్లై. అన్యథాఽచాయన్ శ్రీసూక్తివిరోధం దుష్పరిహరమామ్.

అవదానం గీతాభాష్య తాత్పర్యం చన్ద్రికైయిత్ “అపారకారు సౌశీల్య” ఇత్యాదిగీతాభాష్యోపాద్భుతవాక్యవ్యాఖ్యానానిసరత్తిత్ “సా నిరపేక్షయా పరదుఃఖానహిష్ణుతయా” ఎన్తు భాష్యకారాద్యాభిమతమ పర్థతై వెలియిట్టరుళినాత్.

మేయం, ‘పరదుఃఖదగ్ధనజనితదుఃఖవత్త్వమే దయై, ఎన్తు ఇతిహాసగ్ర మాన శ్రీరామాయణత్తిలే “తం శోణితపరీతాగ్ధం వేష్టమానం మహీతలే | యాన్ తు నిహతం దృష్ట్వా రురావ కరుణాం గిరిమ్ || వియుక్తా పతినా ద్విజేన సహచారిణా | తామృతీర్షేణ మత్రేన ప్రితా సహితేన వై || తదాతు ద్విజం గృష్ట్వా నిసాదేన నిపాతితం | ఋషేర్ధమాన్తనస్తస్య కారుణ్యం న పద్యత” ఎన్తు బాలకాండత్తిల్ ప్రతిపాదిక్కప్పట్టదు.

ఇంగు మృతపక్షినిమిత్రరోదన శ్రవణాదికళాతే జ్ఞాతదుఃఖదర్శననివి మాన దుఃఖరూపకారుణ్యం స్పష్టమాగచ్ఛొల్లప్పడుగైయాతే ‘పరదుఃఖదు త్వం దయై’ ఎన్నమిడం సర్వసమత్తమే.

“మా నిసాద” ఇత్యాదియాతే వ్యాధినైక్కఱిత్తు కాపప్రదానం ప గైయాతే, కాపదానం - బకాగ్ధనాశో కాపసూదనవ్యాపారరూపమాగైయా

‘పరదుఃఖనిరాచిక్లీర్నారూపదయైయే ఇంగు ప్రతిపాదిక్కప్పడుగిడు ఇతి న
వాచ్యమ్ : కావదానత్తుక్కు మున్నే పతివియోగతైలే దుఃఖప్పట్టుక్కొణ్డెరు
క్కిణు స్త్రీపక్షీదర్శనతైలే కారుణ్యముణ్డానదాగచ్చొల్లుగైయాలమ్, నిరాచి
క్లీర్నాదానుం - కారుణ్యఫలమాగైయాలమ్, పతివియోగజనితదుఃఖన్య పతి
హస్తనిహదశాపతైలే నిరాకరణజూడామైయాలమ్.

“తత్ర కఞ్చన క్రొచ్చుమిథునాదేకం పఞ్చశరశరాను విధమపి వ్యా
ధేనానువిధం నిధ్యాయతో బద్ధానుకమ్పన్య” ఇత్యాదియాలే యివ్వర్థతై
మహాకవియాన భోజనుం స్వప్తమాక్కివైతైన్.

“దయా భూతహితైషిత్వం” “చయా చ సర్వభూతేషు సర్వత్రాసు
గ్రహస్త్వితః” ఎన్టు వ్యానయోగయాజ్ఞవల్క్య స్మృతిగళిల్ శొల్లప్పట్టదుం-
పరదుఃఖానహిష్ణుత్వత్రినుడైయ అవస్థావిశేషజ్ఞామిత్తనై.

ఆగ “స్వార్థనిరపేక్షా పరదుఃఖానహిష్ణుతా దయా” ఎన్ని ఖావ్య
శ్రీనూక్తి స్వరసతః సంగతమాగిడు.

ఇప్పడియే “న ఏకాకీ స రమేత” ఎన్నిట శ్రుతియై తిరువుళ్ళమ్మశ్రిలి
క్కొణ్డు “అత్తన్తవ్యాకులచిత్తనాయ్” ఎన్టు తిరుమన్తార్థవ్యాఖ్యానావతారి
కైయిల్ అరుళిచ్చెయ్దదుం సంగతమాగిడెన్టు కణ్డుక్కొళ్ళదు.

శ్రీశైలలక్ష్మణమునేర్దాసదాసేన నిర్మితః ।

కృపాగుణవిచారో ఽయమ్ముదమాతనుతాం సతామ్ ॥

ఇ తి

శ్రీ పురుషతత్త్వప్రకాశికాయామ్ కృపాగుణవిచారోనామ

ద్వితీయపరిచ్ఛేదః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీలోకగురవే నమః.

శ్రీమద్వరవరమునయే నమః.

శ్రీశైలలక్ష్మణమునయే నమః.

—ॐ॥—

తృ తీ య ప రి చ్ఛే దః.

అవ్యాదవ్యాజకారుణ్యనిధిరమ్బుజలోచనః ।

శ్రీరంగధామరసికః శ్రీమాన్నారాయణస్సదా ॥

శ్రీశైలలక్ష్మణమునేః ప్రణమ్య చరణద్వయమ్ ।

అన్తర్వాప్తివిచారోఽయం క్రియతే విదుషామ్నుజే ॥

సమన్త కల్యాణగుణాత్తకనాయ సర్వశక్తనాన సర్వేశ్వరమక్కు - సమన్త జగదన్తరాత్తత్వం, శ్రుతి స్మృత్యాదిగళిత ప్రతిపాదిక్కున్నడుగిడు.

ఎజ్జనేయెన్నిల్—“యచ్చకించిజ్జగత్స్యస్సిద్ధౌశ్యతే శూయతేఽపివా । అన్తర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణస్థితః” “అణోరణీయాన్తహతో మహీయానాత్తాగుహాయాం నిహితోఽస్యజన్తోః” “ఏష త ఆత్మా అన్తర్యామ్యమృతః” “ఏష సర్వభూతాన్తరాత్తాఽపహతిపాప్తా దివ్యో దేవ ఏకో నారాయణః” “నిత్యం విభుం సర్వగతం సుసూక్ష్మం” “అన్తః ప్రవిష్టశ్చాన్తా జనానాం సర్వాత్తా” ఇత్యాది శ్రుతిగళి.

“ప్రకాశితారం సర్వేసామణీయాంసమణీయసామ్” “సర్వతాసా
సమస్తాః పసత్యత్రేతి వై యతః” ఇత్యాదిస్తోతిగళి.

ఇట్లే భగవానుక్కు చొచ్చుల్లప్పడుగిఱ వస్తరాత్తతోవోపయుక్తమాన
వస్తరావ్యప్తిదాన్ - అణుక్కళిలం, మహత్తుక్కళిలం, జాతి వ్యక్తిదోఱుం
పరిసమావ్యవర్తిక్కుమాపోలే, పరిసమావ్య వర్తనరూపస్థితియే.

—————(పూర్వ పక్షమ్.)—————

ఇంగ్లీషులారా—“అస్తర్బహిశ్చ తత్సర్వమి” త్యాదిగళిలో కొల్లగిఱ
వస్తర్బహిరావ్యప్తి - అణుభూతజీవనిలం, విభుభూతకాలాదిగళిల మిల్లామై
యాలే తద్వ్యతిరిక్త విషయత్తి లాగక్కడవదు. అణుపదార్థం - నిరవయవ
మైనయాలే అదుతనక్కు అస్తప్రదేశముమ్, విభువుక్కు బహిఃప్రదేశము
మిల్లామైయాలే. ఇప్పడియే సర్వార్థసిద్ధియిల్ “బహిరస్తశ్చ తద్వ్యప్తిస్తత్ర
యత్రోభయమ్భవేత్ । విభోరణోశ్చ న బహిరాస్తస్తస్మాన్న సా తయోః ।
విభోర్నచ్చిద్రమణునా నాణూనాం విభునాచ తత్ । యథా ప్రమాణం
సమ్బంధమాత్రమేవ తయార్భవేత్” ఎత్తురుళిచ్చెయదారితే. ఇదల్ అణువిభు
వ్యతిరిక్తజగితయే అస్తర్బహిరావ్యప్తి స్వప్రమాగచొచ్చుల్లగైయాలే, అవైగళిల్
అస్తర్బహిరావ్యప్తియావదు - సమ్బంధవిశేషమే.

“అణోరణీయాన్” త్యాదిశ్రుతిగళాలం, “అణీయాంసమణీయ
సామ్” త్యాదిస్తోతిగళాలం, అణుక్కళిలం విభుక్కళిలం వ్యాప్తి కొల్ల
ప్పట్టదాగైయాల్, అవగ్రుగిలు మస్తరావ్యప్తి కొళ్ళ వేణుమెన్నపైజ్ఞాడః—
“అణోరణీయాన్” ఎన్నిఱ శ్రుతిక్కు - సర్వేశ్వరనిజత్తిల్ అణుత్వవిభుత్వ
రూపవిరుద్ధ ధర్మసమావేశప్రతిపాదనత్తిల్ తాత్పర్యకమిల్లామైయాలే. అనా
లెదిలే తాత్పర్యకమెన్నిల్ ? భగవానుక్కు సర్వవాస్తవత్వత్తే చొచ్చుల్లగై

తాదృశ శ్రుతిగతుక్కురుస్తు. ఇవ్వర్థం—“అహోరణీయాస్తహతో మహీ
యానిత్యనుశ్రవః ! విశ్వవ్యాప్తత్యాత్మయాకాన్న మిథో బాధమృచ్ఛతి ।
యదల్పపరిచూఢేన వ్యూహానాం గ్రహణం శ్రుతమ్ । అచింత్యమిదమిత్యేకే చింత
నశ్రమభీరవః” ఎఱ్ఱ నరావర్థసిద్ధియిల్ల జొల్లప్పట్టదు. ఆగ అణుక్కుళిల్
అణుత్తే నేర్వరనుక్కు అస్తవాక్యప్రియిల్లై యెఱ్ఱదాయిస్తు.

నను—ఇప్పడియానాల్ “య ఆత్మని త్రిపున్” ఇత్యాది శ్రుతిసిద్ధమాన
జీవాస్తరావ్యప్తి కూడున్నుడి యెఱ్ఱనేయిన్నిల్;—కూడుమ్. జీవాస్తరావ్య
ప్తియావదు - జీవవ్యాపకత్వమ్. అగావదు - జీవనమానాధి కరణాత్మనాభావా
ప్రతియోగిత్వమ్. ఇప్పడియే విభుపదార్థజ్ఞలిఖం వ్యాప్తియే అస్తయాకామిత్వ
మాగైయాతే ఒరుదోషముమిల్లై. ఇప్పడియే సార వ్యాఖ్యానార్తిల్ “నను
నర్వభ్యో ఒఱియసో జీవస్యాస్తరేకా భావాత్, కథమస్తరావ్యప్తిః, బహీ
రావ్యప్తిశ్చ కా ఇత్యత్రాహ - అస్తరితి. నిరవయనే - అధికరణభేదః. సావ
యనే - అధికరణభేదః, అవయవభేదశ్చ—“ఇవై యుశ్శవిదత్తి” తిశబ్ద
వివక్షితః. ‘కలన్దునిత్తై’ ఇత్యుక్త్యా “న తదస్తి వినా యత్స్యత్” ఇత్యు
క్తవిధయా ప్రత్యవయవం ప్రత్యధికరణచ్చ సమావినాభావలక్షణసంసర్గవిశేష
ఏవాస్తరావ్యప్తిరిత్యుక్తమృవతి” ఎఱ్ఱ జొల్లివెత్తార్.

ఇంగుం నిరవయవజ్ఞాన నణుక్కుళిలే విలక్షణనన్యున్నత్తైయే అస్తరావ్య
ప్తి రూపమాగ అంగీకరిత్తిరుక్తైయాతే అవ్విదత్తిల్ పరినమాప్యన్పుత్తిత్వరూ
పాస్తరావ్యప్తి అంగీకరిక్తై ఉచితమన్తు ఎఱ్ఱదాయిస్తు.

ఇదినుడైయ నిష్కర్షత్తై శ్రీమద్రహస్యత్రయ సారత్తిల్ మూలనున్ద్రాధి
కారత్తిల్ “అస్తవాక్యప్తియావదు - ఇవై యుశ్శవిదత్తిల్ తన్నైయిల్లై యెన్న
పెణ్ణాదపడి కలన్దునిత్తై. బహీరావ్యప్తియావదు - ఇవైయిల్లాదవిదత్తిలు
మెఱ్ఱున్దునుళనాగై. విభుక్కుళాన కాలాదిగతుక్కు బహీరావ్యప్తిజొల్లవేణ్ణా.

“నా రాయణమణీయాం నమశేషాణామణీయసామ్” ఎన్నడు - అన్తరావ్యప్తి క్కనుగుణమాగ ప్రతిఘాతానవాత్వమల్లదు, అణు పరిమాణత్వమస్తు. ఇదు శొల్లుమిడముపాధ్యవచ్చేదత్తాలే యెట్లు సూత్రభాష్యాదిసిద్ధమ్. వ్యాప్తనుక్కు ప్రతివస్తు పూర్ణత్వమావదు - ఓరోఉపాధ్యవచ్చిన్నప్రదేశమే సర్వత్వైయం నిర్వహిక్కవల్ల శక్తియైయుండెత్తాయరుక్మయల్లదు వస్తుదోఱుం స్వరూప పరిసమాప్తియస్తు. ఇదుకొల్పిలో బహివాన్యప్తిక్కు విరుద్ధమామ్. ఇత్తై అఘ టితఘటనాశక్తియాలే నిర్వహిక్కిలో విరుద్ధసముచ్చయజ్గొళ్ళు మ్పరమతజ్జ శిట్టపడియామ్” ఎన్నరుళిచ్చెయదార్.

ఇంగుం అణుక్కలిలో అణుతరితేవన వ్యాప్తియం, ప్రతివస్తుస్వరూప పరిసమాప్తిరూపపూర్ణత్వము మనుచితమెన్నెయాలే అణుక్కలిలో అన్తరావ్యప్తి యానదు - విలక్షణనమ్బున్దమే యాగక్కడవదు—ఎట్లు శొన్నార్దళ్.

══════(సిద్ధాంతమ్)══════

ఇతుక్కున్నదాచాయార్ద శరుళిచ్చెయ్యుమ్బడి - అణుతేవన అభిమతజ్జ శిలం, మహత్తుక్కలిలం, నిరవయవజ్జశిలం, సావయవజ్జశిలం, పరమాత్మా వుక్కున్తరావ్యప్తియావదు - నైయాయికాభిమతద్రవ్యత్వాదిజాతిక్కు సావశ్ర యాభూతజ్జళాయ్ పరస్పరవిలక్షణజ్జళాన వస్తుక్కలిలే ఎప్పడి పరిసమాప్య వృత్తిత్వమో; అప్పడియే వ్యాప్యవృత్తినయోగవిశేషత్తాలే పరిసమాప్య వృత్తిత్వరూపమే.

ఇప్పుడియే న్యాయ సిద్ధాంజనత్తిలో అద్రవ్యపరిచ్ఛేదత్తిలో, “యద్యో, యన్నిరవయవం తన్నైయాయికాభిమతజాతివత్సర్వత్ర సంయోగిని నమ్మున్దం వర్తతామ్ । తదే తత్సూత్రకారైరేవాశంక్య పరిహృతం—“కృతన్నప్రసక్తి ర్నిరవయవత్వశబ్దకోపోవా” ఇత్యాదిసా । తత్ర చ దీపః—సకలేతరచిన జాతీయం శ్రుత్వైకసమధిగమ్యం సర్వశక్తియక్తం బ్రహ్మ నిరవయవమపి

కాయఁజచ్చ భవత్వనస్తచ్చ భవతీతి పరిమితశక్తివస్తుచోద్యం న తత్ర ప్రస
జ్యతే. యథా జాతివాదిసూ జాతిరేవామూర్తా, ఖడ్గముణ్ణాదివృత్త్యస్తవిలక్ష
ణేషు అనస్తేష్యపి పరిసమాప్యైవ వర్తతే, న తత్రేతరవస్తుచోద్యమితి జగత్కా
రణత్వం నమ్భవతి “తి” ఎస్తు స్పష్టమాగ వరుళిచ్చెయ్దార్.

బృహదారణ్యక భాష్యత్తిత్ (౪ - ౨. ౫ - బ్రా). సర్వవస్తుక్కలిలుం
పరిసమాప్యసర్తిత్వవిషయమాగ శ్చిరంగరామానుజ మునియుం—“రూపంరూ
పంప్రతిరూపో బభూవేత్యాది—, రూప్యత ఇతి రూపం’ దృశ్యంవస్తు. పీషా
యాం ద్విర్వచనమ్. ప్రతివస్త్రితియావత్. ప్రతిరూపః - నదృశరూప ఇత్యర్థః.
తత్తద్రూపశబ్దిత వస్తు నదృశతయా స్తర్యామితయా పరిపూర్ణోఽవస్థితో బభూ
వేతియావత్. బభూవేతి - సర్వదా పరిపూర్ణవేత్వర్థః. యద్యా, ప్రతిరూపం-
ప్రతిష్ఠితం రూపం, యస్యనతథోక్తః, సర్వాస్తయాయామితి ఫలితోర్థః.”
ఎస్తు తుడక్తి “ఏవం ప్రత్యేకం స్వరూపేణాపి పర్యాప్త్యా సర్వశరీరత్వ
ముపపద్యతే ఇతి . చ’ శబ్దార్థః. విచిత్రశక్తేః పరమాత్మనః కానుపపత్తిరితి
భావః. అత్ర పూర్వమస్తే జీవద్వారకసర్వానుప్రవేశేన పురుషత్వ ముపపాది
తమ్; ద్వితీయేన తు విగ్రహద్వారకానుప్రవేశేన సాక్షాద్వ్యప్త్యాచ పురుష
త్వోపపాదనమితి భేదః” ఇత్యస్తమరుళిచ్చెయ్దార్.

పంచనూధ్యాయత్తిత్ “యఃపృథివ్యానిష్ఠన్” ఇత్యాదిమస్త్రీ భాష్య
త్తిలుం ప్రతిన్యక్తియిలుం పరమాత్మా పూర్ణమాగ వర్తిక్కిఱపడియె—“అత్ర
ప్రశ్నానుసూచ్యేణ” “ఇమచ్ఛలోకం పరచ్ఛలోకం సర్వాణి భూతాని
యోఽస్తరే యమయతి, ఏష త అత్తాస్తయాయామి” త్యేకేనైవ నిర్దేశేన సర్వా
స్తయాయామిణః ఉద్దాలకమృతి . తే అత్తా’ ఇత్యాత్తత్వ ప్రతిపాదననమ్భ
వాత్, “యఃపృథివ్యాం నిష్ఠన్ యోఽపునిష్ఠన్” ఇత్యాది పర్యాయోప
దేశబాహుళ్యం కిమర్థమిచ్చేన,—పుథివ్యాదికే ఏకైకవస్తుని ప్రత్యేకం పరి
పూర్ణత్వేన నియస్తృతయా స్థితి జ్ఞాపనార్థత్వేన సార్థక్యాత్. “పరిపూర్ణ

త్వత్సా - అనుమాత్రేపి వస్తుని స్థితస్య నిరవధికసాధ్యుణ్య విశిష్టతయా స్రుతి
పత్రియోగ్యత్వమ్” ఇతి వ్యాసాయైకరావ్యక్యాన్వయాధికరణే వర్ణితమ్. ఇదం
హి పూర్ణత్వం నైకేన పూర్వోక్తరీత్యా నిర్దేశేన సిద్ధ్యతి” ఎవ్వరు
లిచ్చెయదార్.

ఇహ్నడియే శ్రుతప్రకాశికాయాకారుం జిజ్ఞాసాధికరణే “అథ
“సంబంధిత్వ” తి వాక్యప్రతిపన్నస్య తాదాత్మ్యస్య శరీరశరీరభావ నిబంధ
నత్వం నియంతృత్వ నియామ్యత్వాదినా శరీరశబ్దేన చ విశదయితుం శ్రుతి
వాక్యాని దశకయతి—తథేతి. “అస్త్యప్రవిష్టశ్చాస్తే” త్యేతత్సరాన్వితశబ్ద
వ్యాఖ్యానరూపమ్. అనేన శరీరాత్తభావ ఉక్తః. అస్త్యః ప్రవిశ్య నియామ్య
త్వంసా శరీరత్వం, తత్సంప్రీకరణార్థముదాహరతి—యః పృథివ్యామితి. యః
పృథివ్యాం, య ఆత్మని’ ఇతి సర్వాయద్యయేన చేతనాచేతనయోర్భగవంతం
ప్రతిశరీరశబ్దముక్తమ్. ‘ఆత్మని తిష్ఠన్’ ఇత్యుక్తే ‘వేద్యామగ్నస్తిపతి’ ‘తిలే
తైలం తిష్ఠతి’ ఇతి బహిరబహిస్థితి సాధారణ్యాత్, తద్వై శద్యార్థమూహ.—
ఆత్మసూక్ష్మతర ఇతి. ‘అస్త్యోయమయతి’ ఇత్యనేన శరీరలక్షణముక్తం.
తస్మాన్నియామ్యత్వం తద్ధరీరమిత్యర్థః” ఎవ్వరులిచ్చెయదార్.

శ్రీకురుకేశాచార్యకారుం ద్రామిదసామ ప్రథమశతక ప్రథమదశక
దశమసాధావ్యాఖ్యానత్తిల్ చేతనాచేతనబ్ధితే పరమాత్మావినుడైయ పరిపూర్ణ
స్థితియై—“[పరద్వ -] సముద్రజల పరమాణుకల్పలిలం, ప్రథివ్యసరిక్షాది
లోకాస్తర్వస్తియాం, అతిసూక్ష్మమాయరున్ద వచిద్యస్తుకల్పలిలం వ్యాపిత్తు,
ఆవర్తినిశుశ్చే ప్రకాశిక్కిణ చిద్యస్తుకల్పలిలం స్థూలమానవణ్డత్తిల్ వ్యాపిత్తా
హ్సితే అనాయాసేనాసంకుచితనాయ్, అవ్యై రదృష్టనాయ్కొణ్డ జగత్సం
హర్తావ్రమాయ్, సుదృఢప్రమాణసిద్ధనుమా యిరున్ద వెమ్మెరుమానుడైయ తుయ
రణుకుడరడి తొమ్మిడెమ్మిన్దననే యెన్దితార్” ఎవ్వరులిచ్చెయదార్.

ఇప్పుడి ఉదాహృత సామ్యుదాయక వచనద్వితీయే పరమాత్మావుక్కు ప్రతి పస్తు వ్యాప్యవృత్తి సంయోగవిశేషత్వాలే పరిపూర్ణమాగ అవస్థితి ప్రతిపాదిక్క పుడుగిలదానైయాలే అణుక్కలిలు మహాత్తుక్కలిలు మస్తరాత్తత్వ మవ్యా హతమాగనే సిద్ధిక్కిలుదు.

నను నిరవయవద్వితీయ వస్తుక్కలిలో అస్తః ప్రదేశాభావమానైయాలో పరమాత్మావుక్కు అస్తః ప్రవిశ్యనియస్తృత్వజూడుప్పడియెక్కసేయెన్నిలో,— నిరవయవద్వితీయ వభిచుతద్వితీయ వస్తుక్కలిలే ప్రభగవ్యపదేశానమాకతి మూత్తైం శభేద సత్వత్తై అచాయార్ధశే అక్షీకరిత్తిరుక్తైయాలే, అదిలుం సర్వశక్తిక నాన సర్వేశ్వరనుక్కు నుఖమాగవే అస్తః ప్రవేశపూర్వకమాగ నియస్తృతయా పరిసమాప్యస్థితి కూడుమ్.

ఇప్పుడియే వ్యాయసిద్ధాంతానత్తిల్ “యదాన్ నిరవయవేష్వభిచురతయా పృథజ్చిరేతాయోగ్యత్వాల్ స్యాభావికోఽంశభేదో భవతు. సప్రైవంసత్వే కత్వానేకత్వ మవయవిత్యం సంఘాతత్వంవా ప్రవజ్యత ఇతివాచ్యమ్; తాదృశసాన్వంశస్య భేదవ్యపదేశహేతుత్వాభావాత్. ఏతావదేకానేకత్వం ప్రమాణబలాత్ దుంపన్నావ మభ్యుపగతమ్భవతు” ఎస్తరులిచ్చెయ్యప్పట్టదు.

నను అణుక్కలిలో పరమాత్మావుక్కుస్తవాక్యప్రియావదు— ఇనై యా శ్శవిషత్తిల్ తన్నై యిలైయెన్ను ప్పెణ్ణాదపడి కలన్దునిలైక్కు’ ఎన్నిట వచనం కూడుమ్బడి యెన్నెన్నిలో,—“ఏహోఽణురాత్మా చేతసావేదితవ్యః” “వాలా గ్రశత భాగస్య” ఇత్యదియాలే జీవాత్కైశుక్కు అణుత్వం సిద్ధమానై యాలే, అణుక్కైశుక్కుం సావయవత్వ రూపావస్థాపత్తిభయత్వాలే నిరవయవ త్వంగీకారమావశ్యకమానైయాలే, అదిల్ అస్తః ప్రవేశాసమ్భవం ఇల్లొగిణ మతావలమ్బనత్వాలే అస్తవాక్యప్రియై ప్రకారాస్తరత్వాలే ప్రతిపాదిత్తరులివా రానైయాలే కూడుమ్. సిద్ధాంతత్తిల్ “అహోరణీయాన్” “అస్తర్భహిశ్చ

తత్సర్వం” అన్తః ప్రవిష్టశ్చాస్తా” “తత్సృష్టౌ తదేవానుప్రావిశత్”
 “య ఆత్మని తిష్ఠన్” ఇత్యాది బహుప్రమాణజ్ఞలిత్ పరమాత్మావుక్కు అది
 లునున్తః ప్రవేశనియమనాదిగల్ ప్రతిపాదిక్కుప్పట్టనవాగైయాలే నిరవయవ
 జ్ఞశాగ వభిమతజ్ఞశాన వణుక్కులిలుం నూత్నమాన వంశనద్భావమాచాయా
 రాలేయే అంగీకరిక్కుప్పట్టదాగైయాలే యథాశ్రుతమాన వస్తర్వాస్త్రీప్తి అంగు
 అంగీకరిప్పదిల్ ఒరు అనుపపత్తియుమిల్లె.

నను “నారాయణమణీయాంసమ్” “అణోరణీయాన్తహతో మహీ
 యాన్” ఇత్యాదిగలిల్ ఒరు భగవానుక్కే అణుత్వ మహత్వరూప విరుద్ధ
 ధమకద్వయాంగీకారం కూడుమ్బడి యెన్నెన్నిల్,—కూడుమ్. సిద్ధాన్తత్తిల్
 పరిమాణత్తై - సంయోగరూపమాగ వంగీకరిత్తిరుక్కైయాలే, అణుపదార్థ
 సంయోగత్తుక్కే అణుత్వరూపమాగైయాలే, అదు కాలాదివిభుపదార్థసంయో
 గత్తైయుడైయ నర్వేశ్వరనిడత్తిలే ఉజ్జాగక్కుడుమాగైయాలే అవైగళుక్కు
 విరోధసమ్భవమేయిల్లె. అణు భూతనాన జీవాత్మావిల్ పరమాత్మావుక్కు
 సంయోగవిశేషత్తాలే వృత్తిత్వత్తైయే “అణోరణీయాన్” ఎన్నిట శ్రుతి శొల్లు
 గిణదేయిల్లయ, నైయాకాభిమతమాయ్ అతిరిక్తమా యిరుప్పదొరు గుణ
 రూపమాన పరిమాణత్తైయన్తు.

విభువాన పరమాత్మావుక్కు సర్వాధారత్వజ్ఞాడినాలుం, ఆవనుక్కు
 సర్వత్రపుత్తిత్వం కూడుమ్బడియెజ్జనే, తాన్త్రికర్గల్ విభుపదార్థత్తుక్కు ఎన్ని
 డ్డత్తిలుం వృత్తిత్వ మగ్గీకరియామైయాలే యెన్నెపెణ్ణాడు; “అపొనారా ఇతి
 ప్రోక్తా ఆపొవైసరమానవః । తాయదస్యానంప్రోక్తం తేన నారాయణ
 స్సన్వితః” “అన్తర్బహిశ్చతత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణస్థితః” “వసన్తి
 తత్ర భూతాని భూతాత్తస్యఖిలాత్తని । నచ భూతేష్వకేషేషు వకారార్థ
 స్తోఽవ్యయః” “సర్వతాసా ననుస్తృచ్చ వసత్యత్రేతివైయతః । తతస్స

వాసుదేవేతి విదన్విద్భిః పరివృతే” “యః పృథివ్యాన్తిష్ఠన్.....య ఆత్మని తిష్ఠన్” ఇత్యాది ప్రమాణగణాభిరే సర్వేశ్వరసుక్కు సర్వత్రవృత్తిత్వం ప్రతిపాదిక్కుప్పట్టదానైయాలే సర్వశక్తియాయ విభురూపనాన సర్వేశ్వర సుక్కుం త త్తత్పదార్థజ్ఞిరే వృత్తిత్వవ్యాప్తిశ్చైయి లారు విరోధము మిల్లామైయాలే.

విభుద్రవ్యసంయోగం - క్రియాజన్య మల్లామైయాలే అదుక్కు వృత్తిని యామకత్వం కూడుమ్మడియెన్నెన్నిల్, -జన్య సంయోగత్తుక్కు క్రియాజన్య త్వనియమ ముద్దానాలుం, నిత్యసంయోగత్తిల్ క్రియాజన్యత్వజ్ఞాదామై యాలే, అన్ద సమ్మన్దత్తాలే విభువుక్కు సర్వత్రవృత్తిత్వ విరోధమేయిల్లామై యాల్ కూడుమ్. సంయోగదైవి విధ్యత్తై న్యాయసిద్ధాంజనత్తిల్ అద్రవ్యపరి చ్ఛేదత్తిల్” “సచాయంసంయోగో ద్వివిధః,—కార్యోకార్యశ్చేతి” ఎన్దరుళిచ్చెయ్దార్.

ఆగ పరమాత్మావుక్కుం జగత్తుక్కుం సంయోగమావదు - అపృథక్సిద్ధ సమ్మన్దరూపమానైయాలే, ఎప్పడి జాతిక్కు సమవాయత్తాలే వ్యక్తివృత్తిత్వ మే ; అప్పడియే పరమాత్మావుక్కుం చేతనాచేతనజ్ఞిరే వృత్తిత్వం నిరాబాధ మెన్దదాయిన్దు.

అతఏవ తైత్తిరీయోపనిషద్భావ్యత్తిల్ శ్రీరంగ రామానుజమునియం పరమాత్మావుక్కు సర్వసన్తుక్కుళిలం స్థితివిశేషత్తైయే ప్రతిపాదిత్తరుళినార్— “తత్సృష్టేవీత్యాది. నను సర్వదా సర్వవ్యాప్తస్య బ్రహ్మణః కోసాసృష్టికా లానుప్రవేశ ఇతిచేత్,—ఉచ్యతే ; గోజతరగతవత్సవత్ సర్వవ్యాప్తస్య బ్రహ్మణః ప్రత్యేకం సర్వవస్తుషు పుష్కలప్రతీత్యహా స్థితివిశేషవానుప్రవేశః” ఎన్దు.

న్యాయసిద్ధాంజనత్తి లీశ్వరప్రకరణత్తిలం “తినృషుమూర్తిషు పరి పూర్ణ ఏవేశ్వరః, ప్రజాపతి సకుపతి మూర్త్యోన్దు ప్రమాణబలాత్ జీవ వ్య

వహిత ఇతి విశేషః. ఏవమేవ సర్వత్రాపీశ్వరః పరిపూర్ణఏవ” ఎఱు వెలియి
ట్టరుళినార్. “పరిపూర్ణఏవేశ్వరఇతి - పర్యాప్త్యానర్తతే, నన్వితాన్వదిపదాన్వయస
జ్యేత్యర్థః.” ఎఱు వ్యాఖ్యాతాక్కల్.

కఠోపనిషద్భాష్యత్రిల్ “అణోరణీయాన్” ఎఱిఱ మస్త్రీవాఖ్యా
నత్రిల్ అణుభూతజీవర్గలితే పరమాత్మా అణుతరనాయ్క్కొణ్ణు ప్రవేశయోగ్య
నాగితానెఱు ప్రతిపాదిక్కప్పట్టదు;—“ఏవ. మస్త్రీద్వయేన ప్రత్యేగాత్తస్వరూ
పం విశోధ్య, తదాత్తభూత పరమాత్తస్వరూపమాహ—అణోరణీయా నిత్యా
దినా. అణోః - సర్వాచేతనాపేక్షయా నూత్నాచ్చేతనాదణుతరః; తతోపి
నూత్నాత్ తదంతః ప్రవేశయోగ్యఇత్యర్థః” ఎఱు.

ఆగ విచిత్రతక్రియుక్తనాన సర్వేశ్వరనుక్కు “అణోరణీయాన్”
“అణీయాంసమణీయనామి” త్యాది ప్రతి స్మృతి ప్రతిపాదితమాన వణ
త్వం, అణుభూతజీవాంతఃప్రవేశశౌచయికశక్తిమత్వమైనయాలే విలక్షణంయో
గమే యెఱు శాస్త్రీబలాదంగీకరిక్కవేణమెఱునాయుం. శ్రీకూచేశమిశ్ర
రుం “ముగ్ధశ్శిశుః” ఇత్యాదియాలే యరుళిచ్చెయ్దార్. అగ్నయాలే
అణుత్వ విభుత్వబ్ధకు వకత్ర అంగీకార ప్రయుక్తమాన చోద్యత్తుక్కవ
కాశమే యిల్లెయెఱు బుద్ధిమానశతీయవుమ్.

“ఇషష్ఠీ సర్వాత్మకలియం నియంతావాయ్క్కొణ్ణు వ్యాపిక్కిఱ పీశ్వ
రనుక్కు అణువాయ్ నిరవయవనాన ఆత్మావిస్పక్కల్ షడ్భాగరాహిత్య
త్తాలే అస్తరావకాశమిల్లామైయాలే అస్తర్వాన్వప్తి ఘటిక్కుమ్పుడియెన్నెన్ని
ల్,—వ్యాపకమాన పీశ్వరస్వరూపముం, వ్యాప్యమాన చేతనస్వరూపముం
జ్ఞానాకారబ్ధానైయాలే, తేజోద్రవ్యబ్ధోపాలే నవచ్చస్వరూపమైనయాలే
ఓస్తుక్కిఱు ప్రతిఘాతక మిల్లామైయాలే సర్వత్రప్రవేశం కూడుమెన్దిట్టు,
నియస్తృతయా శాస్త్రసిద్ధనాన ఈశ్వరనుక్కు నియామ్యతయా శరీరభూత

నాన చేతనస్పక్కల స్తర్వాప్తి అతిశయేన ఉపపన్నై. “య అత్తానమ స్తరో
యమయతి” ఎష్టు ‘యావమెరువన్ అత్తావై ఉశ్శేనిష్టు నియమిక్కిటాన్’
ఎన్నిఱ శ్రుతిదానే ఇష్టైక్కా, ట్టియ్రిణ్ణే.” ఎష్టు దీపప్రకాశికా శ్రీనూక్తి.

పరిన్దరహస్యత్తిల్ అభయప్రదరాజపుత్రర్ శ్రీనూక్తి:—“ఆవయ్రిణ్ణై
త్తానావాసమాగ వుడైయనాయరుక్కైయావదు - నేవ్వితర నకలపగార్థజ్జై
యం చిదచిద్విభాగమఱ తినిత్తనియే యశ్శివ్యియిలే పుక్కు. ఆకాశంఘటా
దిగళిలే వ్యాపిక్కుమాప్పోలే తనన్విరూపైకదేశత్తాలే వ్యాపిక్కైయన్దియిలే
జాతి వ్యక్తిదోఱుం వ్యాపిక్కుమోపాది నమాప్య ఆత్మతయా వ్యాపిత్తు
ధరిక్కై” ఎష్టు,

ఇప్పడియే ఈడుముదలాన గ్రంథజ్జలిలు మాచాయకగ్గశ్శుడైయ శ్రీనూ
క్తికలైయుబ్బుణ్ణుకొళ్ళదు.

శ్రీశైలలక్ష్మణమునేర్దానదాసేన నిర్మితః ।

అ స్త ర్వాప్తి విచారో ఽయమ్ముదమాతనుతాం సతామ్ ॥

ఇ తి

శ్రీ పు రు ష త త్వ ప్ర కా శికా యా మ్

అ స్త ర్వాప్తి విచారో నా మ

తృ తీ య ప రి చ్ఛే దః .

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీలోకగురవే నమః.

శ్రీమద్వరరమునయే నమః.

శ్రీశైలలక్ష్మణమునయే నమః.

—ॐ॥—

తు రీ య ప రి చే దః.

అవ్యాదవ్యాజకారుణ్యనిధిరమ్బుజలోచనః ।

శ్రీరంగధామరసికః శ్రీమాన్నారాయణస్సదా ॥

శ్రీశైలలక్ష్మణమునేః ప్రణమ్య చరణద్వయమ్ ।

మోక్షోపాయవిచారోఽయం క్రియతే విదుషామ్నుజే ॥

ఆత్మయాథాత్మ్యజ్ఞానిగళాన ముముక్షుక్కుశుక్కు - పరమపురుషార్థ
లక్షణ మోక్ష తైక్కుటిత్తు, శ్రీయఃపతియాయ్, వాత్సల్య సావమిత్య సౌశీల్య
సౌలభ్య జ్ఞానశక్త్యాది నమస్తకల్యాణ గుణగణవిభూషితనాయ్, విలక్షణవిగ్రహ
యొక్కనాన సర్వేశ్వరనే, - అదృష్టద్వారక చేతనప్రవృత్తిసామాన్య నిరపేక్ష
మాయ్, స్వప్రసాదలక్షణాదృష్టద్వారక ఫలకరణత్వరూపమాన పుషాయమా
గిజాన్ ' ఎస్టు శ్రీధరపరాంకుశ పరకాలనాథయామునయతీశ్వర కూరేశకురు
కేశభట్ట వేదాన్తి కలిజిత్కార్ణవాదినిగమాన్తదేశికప్రభృతిపూర్వాచార్య
నమస్కరిదాయమ్.

(పూ ర్వ పక్షమ్)

ఇస్త నమ్మిదాయ మతియాదార్ శిలర్—మోక్షరూపమాన ఫలత్వైక్కు
 తిత్తు, సర్వేశ్వరనుక్కు - అదృష్టద్వారక ఫలసాధనత్వరూపమాన కరణత్వం
 నమ్మవియదు. అనుష్ఠితమాన సాధనత్వైక్కు తిత్తు ఈశ్వరనుక్కు ఫలప్రద
 త్వమే శ్రీభాష్యాదిగళిల్ ఫలాధికరణత్తిల్ సిద్ధాంతిక్కుప్పట్టదాయాల్. ఫల
 ప్రదత్వమావదు - ఫలప్రదానానుకూల సంకల్పవత్వమేయ్యైక్కు ఫలత్వైక్కు
 తిత్తు వ్యాపారనమ్మన్దావచ్చిన్న కారణత్వరూపమాన కరణత్వమస్తు. ఇప్పడిప్పట్ట
 కరణత్వద్వాన్ న్యాసోపాసనజ్ఞకుక్కే ప్రామాణికమామి త్తనైయ్యైక్కు నర్వ
 శ్వరనుక్కు ముటియదు. న్యాసోపాసనజ్ఞకుక్కే తాన్ భగవత్ప్రసాదద్వారా
 మోక్షరూప ఫలత్వైక్కు తిత్తు హేతుత్వం నమ్మవిక్కు మాయాల్.

ఇప్పడియే శ్రీభాష్యత్తిల్ ఫలాధికరణత్తిల్—“ఫలమత ఉపపత్తేః -
 న ఏవహి నర్వజ్ఞ స్సర్వశక్తో మహోదాహో యాగదానహోమాది భిరుపాస
 నేన చారాధిత విహికాముష్మిక భోగజాతం నన్వ నన్వరూపావాప్తిరూప మప
 వర్గఞ్చ దాతుమిష్టే” ఎత్తరుళిచ్చెయ్దార్.

ఇప్పడియే నిగమాస్తదేశికనుం శ్రీమద్రహస్యత్రయ సారత్తిల్ సాధ్యో
 పాయ శోధనాధికారత్తిల్—“యథాధికరణం ప్రభుయః జనదానహోమా
 ర్చనా భరన్యసనభావనా ప్రభృతిభి ససమారాధితః । ఫలం దిశతి దేహినా
 మితిహి నమ్మిదాయస్థితి శ్రుతిస్తృతి గురుక్తి భిర్నయవతీభిరాభాతినః”
 ఎత్తు వెలియిట్టరుళినార్. “సమారాధితః - ప్రసాదం ప్రాప్తితః” ఎన్జిక్షే
 తద్వ్యాఖ్యానాత్కల్.

ఇప్పడి న్యాసోపాసనజ్ఞకుక్కే భగవత్ప్రసాదద్వారా మోక్షకరణత్వ
 ముదాహృత శ్రీనూక్తికళిల్ స్పష్టమాయాల్ భగవానుక్కు ఫలప్రదత్వ
 మాత్ర మజ్ఞీకరిక్కు వేణుమ్.

“ఉపాయస్సప్రపాప్తే రుపనిషదధీత స్స భగవాన్” ఇత్యాదిగతిలో వేదాంతాచార్యులారాలేయే సర్వేశ్వరనుక్కు పాయత్వ మరుశిచ్చెయ్యి పట్టదాగై యాలే సర్వేశ క్తనానవనుక్కు ఫలప్రదత్వము ముపాయత్వముం నమ్మవిక్కు మెన్న వుణ్ణాదు;—ఆచార్యులరుశిచ్చెయ్ద ఫలపాయత్వం - ఫలప్రదత్వమే యొక్కదియ కరణత్వరూపమస్తు. ఇప్పడియే శ్రీమద్రహస్యత్రయ సారత్తిలో “ఇవ్రపాయరూపమాయం, ప్రాప్తిరూపమాయం మిరుక్కితి జ్ఞానత్తున్కు విషయమాయ్కోణ్ణు ఫలప్రదత్వ భోగ్యత్వాది విశేషత్తాలే ఈశ్వరనుక్కు పాయత్వము ముపేయత్వముమే” న్తుం, “ఉపాయమితి—సహి సర్వేషు కాస్త్రేషు ప్రీతిః ఫలందదాతీతి ప్రాగేవనిర్ణీతమ్. న్య సాధ్యసశ్వర యజ్ఞోపాసన ధాత్వరేషు కాలాంతరభావి ఫలసాధనత్విబుద్ధిం పరిత్యజ్య సిద్ధేష్టాయని సర్వజ్ఞే సత్త్వనంకల్ప మజ్ఞానాదారిత్యాది గుణకాలిని సకలకాస్త్రార్థ సమరాధ్యే ఫల ప్రదత్వ మనుసంధ్యేనీతి” ఎన్తు గీతాతాత్పర్యం చన్దికైయిలు మరుశిచ్చెయ్ద దారాగైయాలే.

ఇత్రాల్ “ఉపాయస్సప్రపాప్తే” ఇత్యాద్యాచార్య శ్రీనూక్తిసిద్ధ మాన వుపాయత్వం ఫలప్రదత్వరూపమే యొక్కదియ కరణత్వరూపమైన్తుదా యిల్తు.

ఆగ ఇప్పడి యరుశిచ్చెయ్దయాలే ఈశ్వరనుక్కు కరణత్వరూపా పాయత్వమిల్లెయ్దు సిద్ధమ్.

“స్వప్రపాప్తే స్సాధకతమత్వాత్ - కరణం” ఎన్తు శ్రీసహస్రనామభాష్య త్తిల్ శ్రీవరాళరభట్ట రరుశిచ్చెయ్దపడియే ఎమ్మెరుమానుక్కు మోక్షకరణత్వ మాచార్యులనమ్మత మెన్న వుణ్ణాదు; ఉక్తరీత్యా సాధకతమత్వమావదు - ఫల ప్రదత్వమాత్రత్తిల్ పర్యవసితమైనై అవశ్యకమైనైయాలే. అన్యథా “న్యత స్త్రితయోత్కృష్టే కర్తరిబ్రహ్మణి అన్యత స్త్రితయా అపకృష్టకారకా స్తరదృష్టే

ర్హాపరాధహాపత్వమే”స్తు నిక్షేపరక్షయై లరుళిచ్చయేదపడియే అపకృష్ట మానకరణత్వై నరొవత్కృప్తనాన నర్వేత్వరనిడత్తిల్ శొశ్మనై రాజావి నిడత్తిల్ భృత్యత్వారోపమోచే మహాపరాధనాయైత్తైక్కట్టుమ్.

మేలుం, నర్వేత్వరనిడత్తిలుజ్ఞాన కరణత్వం - ఇతికర్తవ్యతా విశిష్టమస్తు. నిరపేక్షోపాయత్వ సిద్ధాంతభంగం వరునైయాలే. అద్వైత్సిల్ - కరణత్వమే సిద్ధి యాదు. “నహి తత్కరణం లోకే వేదేవా కిచ్చిదీదృశమ్ | ఇతికర్తవ్యతాసాధ్యై యన్యనానుగ్రహేత్థితా” ఎవ్వుభియుక్తరుం శొన్నార్. “కరణోపకారే అర్థితా - అపేక్షా, కరణమాత్రస్యావశ్యకీ” ఎవ్వు ఇదుక్కుప్పారుళి.

ఇప్పడి ఉక్తయుక్తియాలే ఎమ్మెరుమానిడత్తిల్ కరణత్వం సమ్భవి యామైయాలే, అవనిడత్తిల్ శొల్లప్పడుగిఱ కరణత్వం ఫలప్రదత్వరూపమైస్తే అన్తీకరిక్కవేణుమ్.

నను - “నివాన శ్మరణం నుహృత్” “శ్రూయతే హి కపాతేన శత్రు శ్మరణమాగతః” “త్వనునాది రనిర్దేశ్యస్తావమహం శరణాదతః” “నర్వా త్తనా యశ్శరణం కరణ్యం నాగాయణం లోకగురుం ప్రపన్నః” “శరణ్యం శరణాచ్చత్వో మాహుర్దివ్యానుహర్షయః” “గచ్ఛధ్వమేనం శరణం శరణ్యం పురుషర్షభాః” “శరణ్యం శరణం యాతాః” “అమృతంసాధనం సాధ్యం యమృశ్యన్తి మనీషిణః” అకిచ్చసోఽనన్యగతి శ్మరణ్య త్వత్పాదమూలం శరణం ప్రపద్యే” “అశరణ్యశరణ్య అనన్యశరణస్తవితృపదావెన్దయగళం శరణమహమ్మృషద్యే” “అగతిరశరణో భవా భౌలున్ వరద శరణమిత్యహం గతింత్యాంబుణే” “ఉపాయేగృహరక్షితో శ్మబ్దశ్మరణ మిత్యయమ్ | ఎర్తతే సామ్మృతం వైష ఉపాయార్థకవాచకః” ఇత్యాదిప్రమాణజ్ఞానం, “అయన శ్మబ్దత్తిల్ ఈశ్వరనుడైయ వుపాయత్వం సిద్ధిక్కుం” ఎవ్వు రహస్యత్రయపారి శ్రీసూక్తియాలుం, ఎమ్మెరుమానుక్కు కరణత్వరూపాపాయత్వం న్నవ్వుమాగ

ప్రతిపాదిక్కుపట్టదానైయా లే ఫలప్రదత్వాతిరిక్తమాన పుపాయత్వ మిశ్వర నుక్కు కొళ్ళ వేణుమెన్నిల్. -

ఇదనుపపన్నమ్ ; ఉదాహృతవచనజ్గతిలే విద్యమానశరణశబ్దం - కర్తా ద్యుపాయాన్తర నిరపేక్ష రక్షకత్వరూప ఫలప్రదత్వపరమేయ్యైయ, తదతి రిక్తమాన కరణత్వార్థకత్వమదుక్కిల్లామైయా లే. నిరపేక్షరక్షక నానైయాపదు- అకిచ్చినవిషయత్తిల్ ప్రపత్త్యజ్గకోపాసనాద్యనుష్ఠానత్తై ఆపేక్షీయామల్ ప్రపత్తిమాత్రత్తైలే ఫలప్రదనానై. ఇప్పడియే--“ ఇవ్వదైక్కు విశేషిత్తు వేగ్యా కారం నిరపేక్షోపాయత్వం ” ఎన్ఱు చరమన్లోకాధికారత్తి లరుళిచ్చయ్ దార్. సారదీపికావ్యాఖ్యానత్తిల్ “ సాధనాన్తరసామ్యత్తై పరిహరిక్కితార్ - ఇవ్వదైక్కున్ఱు. నిరపేక్షోపాయమానదు - భక్త్యుపాయానుష్ఠానత్తై ఆపేక్షీయామల్ ఇవనుక్కు ఫలప్రదనానై ” ఎన్ఱార్.

ఆగ ఇప్పడి శిలవధికారివిషయత్తిల్ గురూపాయనిరపేక్షమాగ రక్ష కత్వరూప ఫలప్రదత్వత్తై “ ఉపాయార్థకవాచకః ” ఎన్ఱిటవచనం శొల్లగిట దానైయాలుమ్, తదనుగుణమాగవే నర్వశరణశబ్దజ్గతుక్కు మర్థవర్ణనమ్ ఎన్ఱి వేణు మానైయాలుమ్, ఉదాహృతప్రమాణజ్గతిలే ఫలప్రదత్వాతిరిక్తమాన పుపాయ త్వం సిద్ధియాదు.

“ ఉపాయేగృహరక్షితోః ” ఎన్ఱిటవచనత్తిల్ రక్షకత్వసామాన్యార్థక త్వత్తై త్త్యే తద్భిన్నమాన పుపాయత్వార్థకత్వం శొల్లపట్టదానైయా లే, నిరపేక్షరక్షకత్వరూప విశిష్టత్తుక్కుం, కేవలరక్షకత్వరూప శుద్ధత్తుక్కుం, భేదంనమ్భవి యామైయా లే ఉక్తార్థకత్వం శరణశబ్దత్తుక్కు నమ్భవిక్కుమ్బడి ఎన్ఱినేయెన్ఱు వేణ్ఱా ; ఇరణ్ఱుక్కుం వాన్తవమాన భేదమిల్లావిడిలుం, నిరపేక్షరక్షకత్వావచ్చి న్నా విషయక ప్రతీతివిషయత్వరూప పారిభాషికభేద మున్ఱానైయా లే, తదభి ప్రాయత్తాలేయే అన్దవచన ప్రవృత్తికొర అనుపపత్తిగన్దము మిల్లామైయా లే.

నను, 'ఉపాయత్వమావదు-రక్షకత్వరూపమే' యెన్నుమదు "ఉపాయే గృహరక్షిణోః" ఎట్లు తుదజ్ఞే "ఉపాయమెష్టాత్ 'ఒరువిరగు' ఎన్ను మాత్రినాగైయాలే, ఇవృపాయత్వం చేతనాచేతనసాధారణనాగైయాలుం, అతివో శరణశబ్దమొరుప్రయోగ త్తిలే యిరణ్ణిగై అభిధానమృణామృతామై యాలే, ఇన్వధికారిక్కు అసాధారణమాన ఉపాయత్వాన్వయసాయ మిన్వి దత్తిలే శాబ్దమాయ సర్వాధికారిసాధారణమాన గోప్యత్వవరణమాన్వయగ క్కడనదు" ఎన్నుమశవాగ నరులిచ్చెయ్ద పరికరవిభాగాధికార శ్రీసూక్తి విరుద్ధమ్. ఉపాయత్వం శబ్దశక్తియాలే సిద్ధిక్కిఱదాగ నమృక్కిప్పట్టదా యాలే ఫలప్రదత్వాతిరిక్తమాన వుపాయత్వమిశ్వరనిడత్తిర్ నిరాబాధ మాగవే సిద్ధిక్కిఱదెన్నిల్.

ఇవసంగతమ్. అదేవధికారత్తిల్—“రక్షిన్వత్తి విశ్వాసో గోప్యత్వవరణస్తథా” ఎట్లుమ్, “సర్వజ్ఞోఽపి హి సర్వేశస్సదాకారుః” అపి సన్ । సంసారతన్త్ర)వాహిత్యాత్ రక్ష్యాపేక్షామ్నీతీక్షతే” ఎట్లుం శొల్లుగిఱ పడియే చేతనైకాన్తమాన గోప్యత్వవరణమను సభేయమాగైయాలుం గోప్యత్వవరణమిజ్జే వివక్షితమ్” ఎట్లు “అభిధానన్మత్తే స్తాత్వయన్మత్తిర్బలీయసీ” ఎన్నిఱన్యాయతాలే ఈశ్వరనిడత్తిల్ ప్రయుక్తమాన శరణశబ్దత్తుక్కుని రపేక్షరక్షకత్వరూపార్థతాత్పర్యత్తై సుప్యక్తమాగనరులిచ్చెయ్దెయాలే

ఇంగు సారాస్వాదినీ వ్యాఖ్యానమిరుక్కుమ్మడి—“ఉపాయార్థై వానకః” ఎట్లు రక్షిత్వత్వపురదాసమ్మణ్ణినదువుం నిక్షేపరక్షిపసాదిత ప్రక్రియయా గోప్యత్వమేవోపాయత్వరూపసామాన్యాకారణ శరణశబ్దార్థమా గిఱ దెన్దైక్కుగవత్తనైపోక్తి ఇంగు గోప్యత్వస్య అనుసభేయపురదాసార్థమజ్జైదాయన్ద్రు” ఎట్లు.

ఆగ భగవతి విద్యమానముపాయత్వం ఫలప్రదత్వరూపగుణత్వమే
యామి త్తనై పోక్తి కరణత్వరూపమప్తైష్టదాయిత్యం.

నను భగవతి విద్యమానముపాయత్వం ఫలప్రదత్వరూపమెన్నిచో, పరా
ధికరణత్తిలో “సామాన్యాత్తు ఉపపత్తేశ్చ” ఎన్నిట సూత్రజ్ఞకారే ఈశ్వ
రనిడత్తిలో సేతుత్వరూపోపాయత్వం శొల్లపట్టదాగై యాలే, అదుదాన్ ఫల
ప్రదత్వరూపమెన్దుజ్ఞశుక్లభిమతనూనాలో, పునరపి ఫలప్రదత్వవృత్త్యాదనా
ర్థం ఫలాధికరణాన్వయం నిరర్థకమామ్. సేతుశబ్దదాన్ ఉపాయపరమ్. “య
దుక్తం - “అమృతత్వైష సేతుః” ఇతి ప్రాప్యప్రాపసమ్మన్వయసదేశాత్
ప్రాపకాత్పరం ప్రాప్యనుస్తీతి; తన్ను; ప్రాప్యస్య పరమపురుషస్య స్వప్రా
ప్తా స్వస్వైవిపోపాయత్వోపపత్తేః. “నాయమాత్మా ప్రసవనేన లభ్యోన
మేధయా న బహునా శ్రుతేన । యమేవైష వృణుతే తేన లభ్యః తస్యైష ఆ
త్మా వివృణుతే తనూస్వామ్” ఇత్యనన్యోపాయత్వశ్రవణాత్” ఎన్దు సేతు
శబ్దత్తై ఉపాయశబ్దత్తాలే భాష్యకారర్ వ్యాఖ్యానమృణ్ణి యిరుక్తైయాల్.
అగై యాల్ ఫలాధికరణారన్వయభానుపపత్తియాల్ ఫలప్రదత్వాతిర్క్త
మాన పుపాయత్వంభగవతి అవశ్యమగ్గీకర్క వేణుమెన్నిచో. — అప్పడిశొల్ల
వాణ్ణాదు. ఫలాధికరణత్తిలో ఫలప్రదత్వరూపమాన పుపాయత్వమే వృత్త్యా
ద్యమ్. పరాధికరణత్తిలో ఫలప్రదనుక్కు ఫలైక్యం వృత్త్యాదితమాగై యాలే
ఫలాధికరణారమ్భ వైయర్థ్యప్రసగ్గమే యిల్లామైయాలే.

కిచ్చి, పరాధికరణత్తిలేయే ఫలప్రదత్వరూపమాన పుపాయత్వ మ్నీతి
పాదితమానాలం, ఉర్తరాధికరణారమ్భవైయర్థ్యమిల్లై. ఫలాధికరణత్తిలో
అపూర్వత్తుక్కు ఫలప్రదత్వాభావమే సమర్థనీయమాగై యాల్.

న చ సమాననామభాష్యే “యోగః” ఎన్నిటిరునామవ్యాఖ్యానా
వసరత్తిలో “అన్యైవ నిరుపాధిక్యముక్యపాయత్వం వక్తి—యోగః యుజ్య

తే-ప్రాప్య తే అనేనేతి. “అకర్త చ కారకే సంజ్ఞాయామ్” ఇతి ఘోషాః”
 ఎవ్వరులిచ్చెయ్యదపడియే “ఫలదానకర్తృత్వరూపమాన ఫలప్రదత్వమే ఉపాయ
 త్వమ్” ఎవ్వజ్ఞీకరిక్కిలో ఘృష్ణిత్వయానుపవృత్తినరుగైయాలే, తదతిరుక్తమాన
 ఫలకరణత్వమే ఉపాయత్వమెట్టు కొళ్ళవేణుమితి వాచ్యమ్: “ఫలసమ్మిధత్వ
 యావత్సద్భిరాత్మానం పిప్రీషంతి సప్రీతోఽలఘ్నలాయ” ఇత్యాదిద్రమిషభాష్య
 త్తిలో శొల్లగిణపడియే మోక్షార్థభగవత్ప్రసాదహేతుక్కథాగ న్యాసోపాస
 నజ్ఞతైయే శాస్త్రీజ్ఞలిలో శొల్లగైయాలే, అనుగళుక్కే స్వసాధ్యభగవత్ప్ర
 సాదద్వారా మోక్షహేతుత్వరూపమాన కరణత్వంసమ్భవిక్తైయాలుం, భగ
 నానుక్కుం కరణత్వసుజ్ఞీకరిక్కిలో ప్రయోజనమిల్లామైయాలుమ్. ఆగైయాలో
 ఫలాధికరణోక్తరీత్యా భగవతః ఫలప్రదత్వమేవాజ్ఞీకరణీయమ్. అన్యథా న్యా
 సోపాసనజ్ఞకుం కరణత్వంశొల్లగిణ శాస్త్రీత్తుక్కు వైయర్థ్యంఁరుమ్.

కింఞ్చ, “తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతి నాన్యః పథాఅయనాయ
 విద్యతే” ఎన్నిఱ శ్రుతియాలే వేదనాన్యత్తుక్కు మోక్షయుఖ్యోపాయత్వ
 రూపకరణత్వం ప్రతిషేధిక్కుచ్చట్టదాగైయాలే న్యాసోపాసనజ్ఞళుక్కే మో
 క్షకరణత్వాజ్ఞీకారన్పునూఁకికమ్.

న చ “స్తభోఽస్యతతమాదేశమప్రాత్యః” ఎన్నిఱవిడత్తిలో “అది
 శ్యతే అనేనేత్యాదేశః” ఎన్నిఱ వేదార్థసజ్ఞగిహ శ్రీమాక్తివ్యాఖ్యానావసర
 త్తిలో “కర్తృవృత్తిరీక్తకారకవిషయస్య ఘృషః కథం కర్తృర్థత్వమ్; “వివ
 ష్టతః కారకాణి భవంతి” ఇతిన్యాయేన కర్తురేవ కరణాన్తరనిరపేక్షకత్వ
 లక్షణేన కరణసాధమేయేణ రూపేణ సాధకతమత్వేన కరణత్వవివక్షయాఘ
 ఞ్చిత్వయ ఉపపద్యతే” ఎవ్వరులిచ్చెయ్యగైయాలే “ఉపక్రమోపసంహారావ
 భ్యాసోఽపూర్వతాఫలమ్ ॥ అర్థవాచోపపత్తీచ లింగం తాత్పర్యాఁనిర్ణయే”
 ఎన్నిఱపడియే షడ్విధతాత్పర్యాఁలిక్తోపేతమానసద్విద్యైయిలే ఘృష్ణిత్వయా

స్తమాన ఆచేశశబ్దతాలే భగవానుక్కుకరణత్వం సున్నప్తమాగ వరుళిచ్చెయ్ గై
యాలే భగవతఃకరణత్వం శ్రుతిసిద్ధమే-ఇతివాచ్యమ్; ఉపనిషద్భాష్యత్తిల్
మహతాప్రబంధేన ఘృణ్విత్ప్రయార్థతై విచారిత్తు ప్రత్యయత్తుక్కు కర్తరిలక్ష
ణాపక్ష తైయం, “కృత్యల్యుటో బహుళమ్” ఇత్యాదియాలే కర్తర్యసి ఘ
ృణ్విత్ప్రయసాధుత్వ తైయం “నస్తుతస్తు - “ఉపదేశేఽజనునాసిక ఇత్”
ఇతిసూత్రే “కరణాధికరణయోశ్చ” ఇతిల్యుటా బాధితస్యఘృణః “అకర్త
రిచకారకే సంజ్ఞాయామ్” ఇత్యనేనాప్రసంగమాశక్య “కృత్యల్యుటో బహు
ళమ్” ఇతి ఘృణో భాష్యసృతాసమ్మతత్వాత్, తస్మాద్యేన కర్తర్యసి
తేనైవ సూత్రేః ఘృణ్విధౌ లక్షణాయా అప్రసక్తాత్” ఎన్టు శ్రీరంగరామా
నాజముని సమర్థిత్తిరుక్తేయాలే. ఆచేశశబ్దతాలే ప్రకాసనకర్తృత్వమే
య్యుక్తియ కరణత్వం శొల్లప్పడవిల్లై. అతఏవోత్తరత్ర తదుపప్తమృకనాగ
భాష్యకారర్—“ప్రకాసితాం సర్వేషామ్” ఎన్దితి మనువచన తై ఉదాహ
రిత్తరుళినార్.

కీఞ్చ, భగవతః కరణత్వాజ్ఞీకారం దునికయాపమ్. కర్తృత్వకరణత్వ
జ్ఞకుక్కు వైయ్యధిరణత్వేనైవ లోక త్తిల్ కాణ్డేయాలే కర్తృత్వవ్యతిరిక్త
మాన కరణత్వరూపధర్మం భగవతి సమ్భవిక్కుమాట్టామైయాలే. అతఏవ లోక
దేశికసుమ్ తత్త్వకేఖరగ్రన్ధత్తిల్ “ఇనుదానే సురిక్కిఱదెన్నవొణ్ణాదు; స్మ
గణత్తుక్కు కరణమిల్లామైయాలే, కరణముమిదుదానే యెన్నవొణ్ణాదు; విరుద్ధ
మాగైయాలే” ఎన్దురుళిచ్చెయ్దార్. “శక్తివిపయకయాత్” ఎన్దిటసూత్ర
త్తిలే ‘అన్తకరణస్య కర్తృత్వే తతోఽన్యత్కరణంస్యాదిత్వంః కరణాతిరి
క్తకరణాన్తరమభ్యుపగన్తవ్యంస్యాదితి’ ఎన్దుపరరుంవ్యాఖ్యానమ్పణినార్గళో.

అగైయాలు క్తయుక్తిగళాలే భగవతః పరమపురుషార్థలక్షణమోక్షమ్పితి
కరణత్వం సమ్భవియాదు; అపితు మోక్షాఖ్యఫలప్రదత్వమే—ఎన్దుశొన్నార్గళో.

సి ధా న్త మ్ ---

ఇగువుం సత్సమ్న)దాయార్థ పరిజ్ఞానమిల్లాదార్ శొణ్ణంవాన్తై.

సర్వజ్ఞనాయ్ సర్వశక్తినాన వెప్పెరుమానుక్కు పరమపురుషార్థలక్షణమోక్షత్వైక్కుఁజిత్తు పాయత్వరూపరణత్వం సమ్భవిక్కుమ్. “అమృతస్యైష సేతుః” “నివాసశరణం నుహత్” ఇత్యాదిప్రమాణకారే కరణత్వరూపమాన వృపాయత్వం శొల్లవ్వుట్టదాగై యాలే. కరణత్వరూపను-వ్యాపారవిదసాధారణకారణత్వమ్. ప్రకృతత్త్వే “తనుక్రమం పశ్యతి వీతకోకః ధాతుః ప్రసాదాత్ మహిమానమిశమ్” ఇత్యాదిద్రుత్యా మోక్షసేతుభూతప్రసాదవిశేషమే వ్యాపారత్వేన వినశీతమ్. అదుదానెల్సిగు ముడ్డానాలుం చేతననుడైయ ప్రాతికూల్ప వ్యవసాయ నివృత్తిమాత్రతాలే కల్పోపధానత్వయడై గిఱిగు. భక్తిప్రపత్త్యాదిగళాన్ నూతనమాగ వుడ్డాగిఱివస్తు.

ఇష్టశియే శ్రీభాష్యత్త్వీ రచనానుపపత్త్యధికరణత్త్వీ “దయాహి నామ - స్వాధీనిరపేక్షా పరదుఃఖాసహిష్టుతా. సాచస్వశాసనాతివృత్తివ్యవసాయివ్యపి నర్తనానా నగుణాయానవల్పతే. ప్రత్యుతాపుంస్త్వమేవావహతి. తన్నిగ్రహ వీన తత్రగుణః. అన్యథా శత్రునిగ్రహదీనామగుణత్వ ప్రసక్తాత్. స్వశాసనాతివృత్తివ్యవసాయ నివృత్తిమాత్రేణానాద్యనన్త కల్పోపచితదుర్విషహీనన్తాపరాధానశ్రీ కారణ నిరతిశయనుఖసంవృద్ధయే స్వయమేవ ప్రయతతే. యథోక్తం—“తేషాం సతతయుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్ । దదామి బుద్ధియోగన్తం యేన మాముపయాన్తి తే ॥ తేషామేవానుకమ్పార్థమహమజ్ఞాన జన్తమః । నాశయామ్యాత్మభావస్థో జ్ఞానదీపేన భాస్వతా “ఇతి” ఎవ్వరులిచ్చెయ్దార్.

ఆధ్వానం—“యస్మిన్మాతృకల్పనియంతా మభవేఽమృతాశ్శం తత్తిల్పి
మం సృజతి జన్మరీహక్షణాగ్ధే । వీనం సదా నలజన్మను సాపరాధంతామృ
న్యహా తదభిసద్వివిరామమాతాత్ ” ఎవ్వరుగిచ్చియేదార్.

అమృతం తత్త్వసార త్రిత్ — “దుష్కృతః పవనసాయతన్తవీరతో
యస్తస్య పుంసః పురా భూయో జన్మనమాన్జితాన్యగుణితాన్యాగాంస్యనాద్య
త్యయత్ । తస్మాన్ వస్తనాఖాప్తయే చ యతలే ఓక్తీనహాయస్వయంతతా-
ద్యుపురస్కరో గుణగణస్తస్యాయముజ్జయన్తుతే” ఎవ్వరులిచ్చెయదార్ .

అతనివ లోకాచార్యర్ “ఉన్నంతాన్నినైదిరుద్దాయ్” ఎన్నిఅపడి
యే ప్రాప్తిక్కు-పాయమన్నినైవు.అదుదానెప్పిదుముడ్డి!అదుఫలిప్పదు ఇవ
న్నినైవుమాటినాల్” ఇత్యాదుః.

ఉదాహరణశ్రీనూత్తిగళాలే మోక్షోపయోగియాన భగవద్గుణత్తుక్కు
ప్రాతికూల్య వ్యవసాయ నిష్కత్తిమాత్రతాలే సముజ్జలప్పణం సప్తమాగ వరుళి
చ్యాయగ్నట్టదానైయాలే, తద్దానా భగవానుక్కు మోక్షవరణత్వం ప్రామా
ణికమే.

అభియుక్తరాన నిగమాన్తదేశికముం ద్రవిడోపనిషత్పాత్యయకరత్నావళి
యిల్— “దేవస్మీమాన్ స్వసిద్ధేః కరణమితివదన్మేకమర్థంసహస్రేనేనేత్యత్వా
దీన్ దశాథ్థాన్ ప్రధగిహ శతక్షేర్నక్తి తతోస్థాపనాథ్థాన్ | ఐక్షకశ్యాత్పరత్వా
దిషు దశశకుణేహ్వయతస్తే తథాతే తత్తద్గదాగుణానామనువిదధతితత్పజ్కు-
యః పశ్యి-సంఖ్యః || నేనేత్యత్వాదోభిగ్య భావాచ్యుభతనువిభవా త్పర్యభోగ్యా
ధికత్వాచ్చేయస్తద్భేతుదానా చ్ఛ్రితవివశతయా స్వాశ్రితానిష్ఠహృత్వాత్ |
భక్తచ్ఛదామశ్చతే ర్నిరుపధికనుహృద్భావత సుత్పదవ్యాని సాహాయ్యాచ్చ
స్వసిద్ధేస్వయమిహ కరణం శ్రీధరఃప్రత్యపాది” ఎఱ్ఱమ్, తత్త్యటికై యిల్

“ప్రాప్యత్వం బ్రహ్మణస్సిద్ధ్యేష్టహృణత్వస్య కీర్తనాత్ । స్వప్రాప్తేస్సాననత్వం హి బృంహణత్వమిహోన్యతే ” ఎఱ్ఱమరులిచ్చెయదార్.

ఇప్పటి భగవతి మోక్షరూప ఫలత్తుక్కగ కరణత్వమాచార్యున మృతనాఁడయాలే భక్తిప్రపత్త్యాదిగల్గెల్లాయుపాయభూతభగవత్ప్రసాదజన్యజ్ఞతాయ్, అనాన్తర వ్యాపారజ్ఞకైష్టవశ్య మంగీకరిక్కవేణుమ్.

ఇప్పటియే న్యాయసిద్ధాంతజన త్తిల్ జీనపరిచ్చేద త్తిల్ “అమానవకర స్సర్వాదారభ్య చాసామక్తః, తతఃపూర్వస్సరోస్వైపుపాయవ్యాపార ఏవ” ఎఱ్ఱమరులిచ్చెయదార్.

అతఏవ లోకాచార్యుడు— “సృష్ట్యనతారాదిముఖతాలే పణ్ణిన కృషిఫలమ్, ఆగువుమననదిన్నరుళే” ఎఱ్ఱమరులిచ్చెయదార్.

“ఇప్పటి ఉపాయ తై స్వీరిత్తు ఇనువేపోగుపోక్కాగ త్తిరియుమధి కారీక్కు ఫలవేషమిరుక్కుమ్మడి ఎన్నెన్నిల్-జితేన్దియత్వమ్మిథమహాయ్, కైజ్కయక సిద్ధి చరమమాయరుక్కు మిత్తనైయు ముపాయఫలమెన్ను మిడ త్తైయరులిచ్చెయదార్. ప్రథమత్తిలే యిత్తియుమ్మోగు జితేన్దియనాయ్ కొణ్ణు యిత్తియవేణుముపాసకనుక్కు. జితేన్దియత్వముపాయఫలమిన్వధి కారీక్కు. ఎఱ్ఱనెయెన్నిల్ “ఎన్నైత్తీమనజ్జేడుత్తాయ్ ” “మరువితొ మ్మిన్మనమేతద్దాయ్ ” ఎఱ్ఱ జితేన్దియత్వ మవనాలే యెన్నుమిడత్తైచ్చొల్లి, జితేన్దియనానవాతే భగవదనుభవత్తుక్కువకరణమాన భక్త్యాదిగళ తన క్కుత్తానే ఉణ్ణాగిఱడిళి ఎన్నిల్—“మయర్వఱమతినలమరుళినన్ ” ఎఱ్ఱ ‘భక్తిరూపాపన్నజ్ఞాన త్తైయుం తానే తద్దాన్’ ఎన్నెయాలే భక్త్యత్వత్తియు మవనాలేయెన్ను మిడముం కొల్లినిన్టదు. ఆనాలుత్వనై యానభక్తిక్కువర్ధక రారెన్నిల్ - “కాతల్కడల్పురైయవిళైవి త్తకారమర్యేనినబ్బణ్ణన్” ఎఱ్ఱ

‘అపవేద్యతే’ ఎన్నుమిహంశొల్లి, వృద్ధిక్మైత్యేదెన్నిల్, —“అదనిల్ పెరియవెన్నా” ఎఱ్ఱతత్త్వత్రయశ్శైయు విభాక్మైత్యైక్మైశ్శుమ్మడి పెరుగి నపడిశొల్లి, “ఎన్నవావటచ్చుదాయ్” ఎఱ్ఱ తన్ తిరువాయాలే అరులి చెయ్యైయాలే శరీరసమ్మనై యఱుత్తు దేశవిశేషత్తిలే కొట్టుసాయ్ సుళ్ళేషిత్తుత్తైర్కట్టినా నెవ్వుదాయ్” ఎఱ్ఱ నమ్మిత్తైశు మరులి చెయ్యదార్.

నను—“భక్త్యానూమభిజానాతి యావాన్ యశ్చాస్మితత్త్వతః తతో మాం తత్త్వతో జ్ఞాత్వా విశతే తదనంతరమ్” ఇత్యాదిస్మృత్యుపబంధసాతజ్ఞాన “స్మృతిలవ్వే సర్వగ్రాసీనాం విప్రమోక్షః” “భిద్యతేహ్యసయగ్రస్థిచ్ఛిద్యతే సర్వసంశయాఃక్షీయతే చాస్యహృది తస్మిన్ దృష్టే పరావరే” “తమేన విద్వానమృత ఇహ భవతి నాన్యః సన్ధా అయనాయ విద్యతే” “బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్” “న్యాసమేషాంతసామతిరిక్తమాహుః” ఇత్యాదిశ్రుతివాక్యజ్ఞాతే న్యాసోపాసనజగుక్లేమోక్షమఖ్యోపాయత్వవిధిక్లమడుగిటదాగైయాలుమ్, “ప్రసత్తైతస్యోక్తే ప్రపదనదిధ్యాసనశతీ” ఎన్నిట వాచాయః శ్రీనూక్తియాలుమ్, అవైగగుక్లే భగవత్ప్రసాదద్వారా మోక్షహేతుత్వం శొల్లప్పట్టదాగైయాలుమ్, న్యాసోపాసనజగుక్లే మోక్షకరణత్వముం, భగవతః కలప్రదత్వముం ప్రామాణికమెన్నిల్, —మైవమ్.

“ఉపాదత్తే సత్తాస్థితినియమనాద్యైశ్చినచితౌ స్వముద్దిశ్య శ్రీమానితి వదతి వాగౌపనిషదీ । ఉపాయోపేయత్వే తదిహ తవ తత్త్వం నతు గుణావతస్త్వాం శ్రీరంగేశయ శరణమవ్యాజ మభజమ్” “సత్తాస్థిప్రయతనప్రముఖేరుపాత్తం స్వార్థం సదైవ భవతా స్వయమేవ విశ్వమ్ । దీప్యకాశ తదిహ త్వదవాప్తయే త్వమవ్యాజస్థిమనపాయముపాయమాహుః” “ఆర్తే హ్యుపాసనా తదన్యవిషయే ౨ పుచ్చిన్నదేహస్తరా వహ్నిదీపపేక్షణా త్తమభృతాం సత్తాదివద్యవిసీ । శ్రీరంగేశ్వర యావదాత్మనియతత్వత్పర

తస్మాద్విచితా త్వయ్యేవ త్వగుపాయధీరపిహితస్వోపాయభావాస్తు మే” ఇత్యాద్యాచాయః శ్రీనూక్తికలిల్ భగవానుక్నే తత్ప్రాప్తిబక్షణమోక్షం ప్రతినిరపేక్షోపాయత్వత్తై యరుళిచ్చెయ్దు, ప్రపత్తిక్కుపాయత్వి నిపేధ త్తైయు మరుళిచ్చెయ్గై యాలే, ఎమ్మెరుమానుక్నే అసాధారణకారణత్వ గూఢకరణత్వం ప్రామాణికమ్. న్యానాదిగళుక్కు కరణతానిర్వాహకవ్యాపారరూపత్వ మేయుళ్ళదు. ఇవ్వర్థత్తై “త్వయ్యేవ త్వగుపాయధీరపిహితస్వోపాయభావాస్తుమే” ఇత్యాదియాలే సూచిపిత్తరుళినార్. ప్రపత్తిక్కు “త్వమే వోపాయభూతో మే భవేతి ప్రార్థనామతి” ఇత్యాదిప్రమాణజ్ఞశాలే ఉపాయాధ్యనసాయరూపమాన పుపాయత్వం కూడాదెప్ప భిషేత్య “అపిహితస్వోపాయభావాస్తు మే” ఎన్దురుళిచ్చెయ్దార్. న్యాయసిద్ధాంజనత్తిలమ్ “ఇయం కేవలక్ష్యోపాయత్వప్రత్యయాత్మికా । స్వహేతుత్వధియం రుద్ధే కే పున స్సహకాంక్షామ్” ఎన్దు స్పష్టమాగ వరుళిచ్చెయ్దార్.

న స “ప్రపత్త్యై తస్యోక్తే ప్రపదసనిదిధ్యాననగతీ” ఎన్ది అవిడత్తిల్ మోక్ష హేతుభూతభగవత్ప్రసాదహేతుత్వేన న్యాసోపాసనజ్ఞతై విధిక్కుష్ణ మగతనవాగ వరుళిచ్చెయ్దపడియాలే భగవత్ప్రసాదద్వారా న్యాసాదిగళుక్నే అసాధారణకారణత్వమాచాయః భిమతమితివాచ్యమ్; “నిదానర్త త్రాపిస్వయమఖిలనిమాణనిపుణః” ఎన్దు న్యాసోపాసనాదిగతై సిద్ధోపాయ భూతభగవత్ప్రసిఫలజ్ఞశాగ అవిడత్తిలేయే అరుళిచ్చెయ్దారాగై యాలే, ఉపాయఫలీభూతవ్యాపారవిశేషాత్మకన్యాసాదిగళుక్కుపాయత్వం కేరామై యాలే. ఇప్పడియే సారాస్వాదినీవ్యాఖ్యానత్తిల్ — “తథాచ స్వత ఏవ రక్షణదీక్షితనాయ్కొణ్డు స్వప్రాప్తేరవ్యవహితోపాయమాగై యాలే అననే ప్రధానోపాయమెన్దుదుక్కు త్తెట్టిల్లెయ్దదాయిల్లి. ఇమ్మాత్రమన్ది క్నే అన్ద ప్రసదనోపాయజ్ఞశం, తద్దేతుసుక్మతపరిపాకముం తదధీనజ్ఞశాగై యాలం, అనన్

ప్రధానోపాయమెన్దితార్ - నిదానమిత్యాదియల్, తత్రాపి- సుకృతపరిపాకహేతుతదారోహేఽపీత్యర్థః. స్వయమితి-స్వప్రాప్తేరవ్యవహితోపాయమాన తాన్ తత్ప్రతిబంధకనివృత్త్యర్థవ్యవహితోపాయాదిగళుక్కుం మూలకారణమెష్టపడి. తత్తోపపత్తిసూచనం-అఖిలనిర్మాణనిపుణ ఇతి.” ఎష్టుమ్, సారదీపికైయిల్—ఉపాయ ఇతి. భగవత్సృష్టేర్ముఖ్యసాధనమ్. ఉపనిషదధీతః—“అమృతస్యైష సేతుః” “య అత్మదా” “యమేవైషవృణుతే తేన లభ్యః” “ధాతుః ప్రసాదాన్మహిమానమీశం” ఇత్యాన్యవనిషత్సు అధీతనాన భగవానే. అనాద్యాజ్ఞాతిలబ్ధనకుపితనాన భగవానుడైయ ప్రసదనార్థమాగ భక్తిప్రసత్త్యుపాయజ్ఞో అవ్యవనిషత్తుక్కులిలే విధిక్కుప్పట్టిన. “ఓమిత్యాత్మానం ధ్యాయథ” “ఓమిత్యాత్మానం యుక్ష్మేతి” “తమేవచాద్యంపురుషంప్రపద్యేత్” “తమేవశరణంగచ్ఛ” ఎష్టవ వ్యాజ్యథాన భక్తిప్రపత్తిగతిలే ప్రవేశమృహత్తాన సుకృతవిశేషత్తాల్పజ్ఞామ్. అన్త మహత్తావ సుకృత విశేషసిద్ధియుం కరణకేబరప్రదాతావాన వీశ్వరనే యుజ్ఞాక్కుమ్. అతోమోక్షప్రధానసాధనం భగవాన్ ఎష్టు కాట్టప్పట్టదు” ఎష్టుమ్, సారప్రకాశికైయిల్—“సుకృతపరిపాకేఽపి భగవత ఏవ హేతుత్వే నియామకమాహ-అఖిలనిర్మాణనిపుణ ఇతి. “అణోరణీయాన్మహతోమహీయాన్ ఆత్మాగుహాయాం నిహితోఽస్య జన్తోః । తమక్రతుం పశ్యతి వీతశోకః ధాతుః ప్రసాదాన్మహిమానమీశమ్” “నప్రపాతాః ప్రభవన్తి సర్వే” ఇత్యాదిభిన్నర్వకారణత్వేన ప్రమితత్వాదిభాషః” ఎష్టుమ్, సారవివరణీయిల్—“మహతా సుకృతేన - యదృచ్ఛికసుకృతాదినా, తత్రాపి మూలకారణం భగవానేవేత్యాహ - నిదానమితి. తత్రాపి- సుకృతపరిపాకేఽపి, అఖిలనిర్మాణనిపుణః-సర్వస్వస్థాభగవానేవ నిదానమిత్యర్థః. తథాచోక్తమాచార్యైరేవ సంకల్పనూయోదయే—“మిథః కలహాకల్పనావిషమవృత్తీలీదయాపరిగ్రహణకాతుకప్రథితపారవశ్యః ప్రభుః । స్వలక్షితసముద్యమే సుకృతలక్షణే కుత్రచి

ద్దుణాత్తతలివిక్రమాదుపనిపాతినః పాతినః “ఇతి” ఎన్టుం వ్యాఖ్యానంపట్టి నాగల్గె.

ఇట్లాంభ క్తిప్రస త్తిగళుక్కు సిద్ధోపాయఫలత్వత్తైయుం, భగవత్ప్రాప్తిప్రతిబంధకాన్యథాజ్ఞానాది నివృత్తిఫలకతయా వ్యవహితోపాయత్వ రూపమాన ప్రధానోపాయత్వత్తైయుమరుళిచ్చెయ్యె. యలే మోక్షమస్మితి కరణత్వరూపమాన ప్రధానోపాయత్వం భగవానుక్లే యొగితి సమ్ప్రదాయ సరుధిగతమానవద్ధం ప్రతిపాదితమయ్యితి.

స చ న్యాసోపాసనకళుక్కు మోక్షకరణత్వమంగీకరియవిడిల్ ఫలాధికరణవిరోధం వరుమ్. అట్లు భగవతః “ఫలమత ఉపపత్తైః” ఇత్యాదిసూత్ర గణజ్ఞానాలే అనుష్ఠితసాధనవాన్తళుక్లే తత్తదభిలషితఫలప్రపత్వమాత్రమేప్రతిపాదిక్కుష్పట్టదాగై యలే ఇతి వాచ్యమ్; ఫలాధిరణ త్తిల్ భగవానుక్కుపాయత్వసమానాధికరణమాన ఫలప్రపత్వమాత్రం శొల్లప్పడవిత్తై. కిన్తు జైమిని మతానుయాయితాన మీమాంసకర్తౌలే ధర్మత్తుక్కు యా దృశ్యఫలప్రపత్వ మంగీకర్కుష్పట్టనో, అప్పడిష్పట్ట ఫలప్రపత్వమే సర్వేశ్వరమక్కుం ప్రతిపాదిక్కుష్పడుగిజదు. అదావదు-యాగాదిగళుక్కు స్వజన్యమాన వపూర్వద్వారా ఫలసాధనత్వరూపమాన కరణత్వాత్మకమే యొగ్గియ కేవలఫలప్రపత్వరూపమస్తు. ఇన్వర్తమ్—“ధర్మం జైమిరత ఏవ” ఎన్నిటి సూత్రత్తిలే సూచిప్పిక్కుష్పట్టదు. “యాగాదిముపాసనాత్మకం ధర్మమేవ ఫలప్రదం జైమినిరాచార్యో మన్యతే. అత ఏవ - ఉపపత్తేశ్చ)తత్వాచ్చేత్సద్ధః. లోకే కృష్యాదేర్మర్థినాదేశ్చ కర్మణ ఏవ సాక్షాత్పరమృరయావా ఫలజాయిత్యదర్శనాత్; వేదేఽపి తజైవ యు క్తమిత్యుపపత్తిః. ఉపపద్యతేచాపూర్వద్వారేణ సాధనత్వమ్. “యజేతి స్వర్గకామః” “బ్రహ్మవిదాస్మితిసరమ్” ఇతికామినః కర్తవ్యతయా కర్మవిధానాన్యథానుపపత్త్యై కర్తేవాపూర్వద్వారేణ ఫలసాధనమిత్యవగమ్యతే ” ఎన్టు దీపమ్.

తస్మత్సనిరసనపూర్వకమాగ భగవానుక్నే సర్వఫలసాధనత్వరూపమాన సర్వఫలప్రదత్వం “పూర్వస్తు బాదరాయణో హేతువ్యపదేశాత్” ఎన్నిట సూత్రత్రాతే సిద్ధాన్తిస్కృష్టత్వం. ఇప్పటి మీమాంసకాభిమతకీత్యా ఫలకరణత్వరూపమాన ఫలప్రదత్వమే ఫలాధికరణసిద్ధాంతమగైయాత్ తనధికరణవిరోధగన్ధమేయిలై.

ఇలంప్రతి కరణమూతమాన యాగాదిగతుక్నే ఫలప్రదత్వంపూర్వమిం మాంలైయిత్ ననమాధ్యాయత్తిత్ ప్రభనుపాదిత్తిత్ “అపి వా శబ్దపూర్వత్వాత్ యజ్ఞకర్మప్రధానంస్యాత్ । గుణత్వేదేవతాశ్రుతిః” ఎన్నిటసూత్రజ్యతిలే స్థాపిక్కుష్టత్వం. తథా చ శబ్దభాష్యమ్—“అపివేతి. పక్షోవ్యాసర్వతేనచైతదస్త్రీ - యదుక్తం - దేవతాశ్రయోజకేతి । యజ్ఞకర్మప్రధానంస్యాత్ - యజతేగ్రాతమపూర్వం. కుతః, శబ్దపూర్వత్వాత్ - యద్ధి ఫలం దదాతి, తత్ప్రయోజకమ్. ‘ఇదం ఫలం దదాతి’ ఇత్యేతత్ జ్ఞానం శబ్దపూర్వకమ్, న ప్రత్యక్షాదిభిరవగమ్యతే. శబ్దశ్చ యజతివాచ్యాత్ ఫలమాహ. నదేవతాయాః కథమవగమ్యతే, దర్శపూర్ణమాసయోః కరణత్వేననిర్దేశః. “దర్శపూర్ణమాసాభ్యాంస్వర్గకామాయజేత” ఇతి. తథా “జ్యోతిష్టోమేనస్వర్గకామో యజేత” ఇతి. యజత్యర్థస్య హి స్వర్గకామేన సమభివ్యాహరః. నదేవతాయాః” ఇతి.

ఇంగుం - ఫలకరణత్తుక్నే ఫలప్రదత్వం ప్రతిపాదిక్కుష్టత్వదాగైయాత్, అన్ద న్యాయత్త్రాతే ఫలాధికరణత్తియం ఫలసాధనత్తుక్నే ఫలప్రదత్వముం ప్రతిపాదిక్కుష్టత్వదాగక్కిల్లిల్ ఒరువనుపపత్తియమిల్లై.

నచ—స్వతన్త్రినాన భగవానిడత్తిలే కర్తృధీనసిద్ధికమాన అపకృష్టా స్వతన్త్రికారకత్వరూప కరణత్వజ్కొళ్ళుగై, రాజావినిడత్తిల్ భృత్యత్వార్థో పమ్మాలే అనుచితమితి వాచ్యమ్; అచేతనత్వసమానాధికరణమాన కరణత్వం

కర్తృభీనసిద్ధికతయాపకృష్టమానాం, సర్వశక్తియాన సర్వేశ్వరనిడత్తిల్
 ధర్మిగాహక ప్రమాణసిద్ధమాన కరణత్వం స్వభిన్నకర్తృభీన సిద్ధిః త్వేన అప
 కృష్టత్వమల్లామైయాతే. కరణాన్తరనిరపేక్షమాగ కాశ్యోత్పాదన సామర్థ్య
 రూపాతిశయిత శక్తిప్రయోజక మాన కరణత్వముత్కర్ష రూపమాగైయాతే రా
 జని భృత్యత్వోపతుల్యత్వం శోల్లుగైయుమనంగతమ్.

ఇప్పడియే శ్రుతప్రకాశితైయిలా దేశ శబ్దార్థవిచారావసరత్తిల్—
 “ఉపక్రమేతావత్ “ ఉత తమాదేశమప్రాప్త్యః” ఇత్యత్రాదేశశబ్దేన ప్రకా
 సితాభిధీయతే. అత్రోక్తా ఆచార్యపాదైరుక్తా—“ఛాన్దోగ్యే కేచిదాహు
 ర్దిశ తిరుతతమాదేశమప్రాప్త్య ఇత్యత్రాజ్ఞూర్వస్తుపదేశం ప్రకటయతి సత్తో
 నప్రకాశ్చిం ఘోషః । నోకర్తృత్వస్తి కర్మణ్యగణి ఘోషా సత్కర్తృత్వాస్తా
 నకర్మస్యాత్ స్వాత్కర్మోపదేశే తదిదమత తమాదేశవాచోపదేశ్యమ్॥ అత్ర
 బ్రూమః ప్రకాశ్చిం సదతి దిశిరసావాఙ్మూఖేనోపదేశం శాస్తా సోఽతి ప్రసి
 ధ్ధీనహిపర ఇహ చాపేక్షితార్థప్రసక్తః । యుక్తోఽసాధారణోక్త్యా ఘోషగణి
 కరణేఽప్య త్రవైసక్షికత్వం శాబ్దోక్తం కారకాణాం నను కరణతయా కర్తరి
 స్యాద్వివక్షా “ఇతి.” ఇత్యారభ్యమహతాప్రబద్ధేన ఘోషిత్రయోపపత్తిః ద
 ర్శనపూర్వకమాగ “ఘోషిత్రయస్య కరణే వ్యుత్పన్నత్వాత్ “వివక్షాతకార
 కాణాం ప్రసృత్తిః” ఇతిశాబ్దోక్తన్యాయేన కర్తృత్వేన కరణాన్తరనిరపేక్ష్య
 ణసాధకతమత్వవివక్షయా తథాప్రయోగ ఉపపద్యతే” ఎన్నమశవాగ భగ
 వతః కరణాన్తరనిరపేక్ష్యరూప సాక్షాత్కరణత్వ మరుభిచ్ఛేయ్యప్పట్టదు.

ఇట్లం పద్విధతాత్పర్యయక లింగోపేతమాన సద్విద్యావాక్యత్తిల్
 భగవతి ఘోషిత్రయోన్తాదేశశబ్దతాతే కర్తృత్వసమానాధికరణకరణత్వం
 స్వాభావికమాగ నిర్దేశకృష్టత్వదాగైయాతే ఒరు అనాచిత్యముమిల్లె. అత
 ఏవ “సస్వేనైవ ఫలప్రదః ఫలమపిస్వేనైవ నారాయణః” ఎన్దితి మురాది

మిశ్రమైవ ప్రయోగముం శేరుమ్. “న స్వేనైవ ఫలప్రసః” ఎన్ని అవిడత్తిల్ ‘స్వేన’ ఎన్ని అతృతీయై కరణే తృతీయైయష్టు, కిన్తు హేతువిలే యెన్న వొణ్ణాదు : ఫలప్రదమక్కు హేతుశొల్లామల్ పోనాలుం సిద్ధికైయాలే, ‘స్వేనైవ’ ఎన్ని అదిర్కు నైయథ్యం వరుమాగైయాలే.

ఇప్పుడి అరుళిచ్చెయ్ శుతప్రకాశికాయా శ్రీమాత్తివిరోధమాగ వరుళిచ్చెయ్ భావప్రకాశికాది గ్రంథజ్జల్ అన్యపరజ్జలాగైయాలే అన్యదాదిగ శుక్కు అనాదరణీయజ్జ శేన్నుమిడం గురుభావప్రకాశికా శరణశబ్దార్థవిచారాదిగ్రంథజ్జల్ మమాతాప్రబధనేన అరుళిచ్చెయ్యప్పట్టదాగైయాలే, ఇట్లు విస్తరణశొల్లప్పడవిల్లె.

తత్త్వటీకైయిల్ నిగమాన్తదేశికముం “వివక్షాతః కారకప్రవృత్త్యా కర్తురేవ కరణత్వవివక్షయా ఘోషోవ్యుత్పత్త్యుపపత్తేః” ఎష్టు వ్యాసాచార్యానుగుణమాగవే అరుళిచ్చెయ్దార్.

నచ ‘బ్రహ్మత్తుక్కు కరణత్వజ్జొల్కిల్ “వికరణత్వాన్నేతిచేత్తదుక్తమ్” ఎన్ని అ సూత్రవిరోధం వరుమ్. అట్లు ‘బ్రహ్మత్తుక్కు కరణమిల్లామైయాలే విచిత్రకార్యాత్పదనం సమ్భవియాదు’ ఎష్టు పూర్వపక్షమ్మణ్ణి “శ్రుతేస్తు శబ్దమూలత్వాత్—ఆత్మని చైవం విచిత్రాశ్చ హి” ఎన్ని అవిడత్తిల్ బ్రహ్మత్తుక్కు విచిత్రానన్తశక్తియోగముణ్ణాగైయాలే కరణమిల్లావిడిలుం విచిత్రకార్యాత్పదనం సమ్భవిక్కుమెష్టు సిద్ధాన్తికైయాలే ఇతి వాచ్యమ్; బ్రహ్మత్తుక్కు కరణత్వం సిద్ధమాగైయాలే కరణాన్తరాభావత్తై అవిడత్తిల్ శొల్లాగైయాలే స్వాత్మకరణత్తై నిషేధిక్కుమైయాలే, లోకత్తిల్ స్వభిన్నమాన వారుకరణత్తై యపేక్షితై కర్తావానవన్ ఒరుకాయణం శేయ్యక్కుణ్ణెయాలే అన్త న్యాయత్తాలే పూర్వపక్షంవరుగైయాలే అన్తవిరోధమే యిల్లె.

ఇట్లు ధమి=గ్రాహ్య ప్రమాణబలత్వాత్ “శ్రుతేస్తుశబ్దమూలత్వాత్” ఎన్నిటపడియే కరణత్వమనశ్శ్రమశ్చీకరణీయమే.

“నహి తత్కరణం లోకే వేదే వా క్షిప్తిదీప్యశమ్ । ఇతికర్తవ్యతా సాధ్యే యస్య నానుగ్రహేఽర్థితా” ఎన్నిట పభియుక్తర్ శ్రీనూక్తియిన్నడి యే కరణత్వముక్కు ఇతికర్తవ్యతాసాపేక్షత్వముజ్ఞానై యాలే యెమ్మెరుమా నుక్కు కరణత్వజ్ఞోశ్శుమ్మెబ్బదు, అవనుక్కుం ఇతికర్తవ్యతారూపయత్కి-క్షి త్నాపేక్షత్వజ్ఞోశ్శ వేడ్డివరుగై యాల్ నిరపేక్షోపాయత్వసిద్ధాంత భంగంవరు మెన్నవేడ్డా; చేతనపులిసాధ్యమాన యాగాదిరూప ఫలకరణత్వము స్వయ మచేతనమాగై యాలే స్వరూపసిద్ధియిలుమ్, ఫలోపధానత్తియిం సామర్థ్యమి ల్లామైయాలే ఇతికర్తవ్యతాద్యపేక్షై మీమాంసస్వర్గళాలే కొళ్ళప్పట్టను. సిద్ధ నాయ్, సర్వజ్ఞనాయ్, సర్వశక్తనాయ్, కరణభూతనాయరుక్కిట వీశ్వరసు క్కు పరాపేక్షైయిల్లామైయాలే అజ్ఞసాపేక్షనష్టు. అభియుక్తోక్తకారితై యా గాదిరూపాచేతనకరణస్వరూపపరమాగై యాలే విరోధమిట్టె.

కించ యేనకేనాప్రిప్రకారేణ పణ్ణప్పట్ట ధర్మశవణానుమోదన భగవ న్నానుగ్రహణాంజల్పజ్ఞాతసుకృతాదిగళుక్కుం ఫలకరణత్వం ప్రమాణసిద్ధమా గై యాలే అంగసాపేక్షై యుజ్ఞాగవేణుమెన్నిట నిర్బంధమిట్టె. విధీయమానమా నత్తుక్కే యింద నియమమెన్నిల్ - ఆనాల్ రాగప్రాప్తమాన సిద్ధోపాయత్తు క్కు మంద నియమమిట్టెయెన్టు కొళ్ళుగై ఉచితమామ్.

నను మోక్షరూపఫలత్తైక్కుటిత్తు యెమ్మెరుమానుక్కు కరణత్వరూప మాన పుపాయత్వం సవృవియారు; “ముముక్షుర్బ్రహ్మోపాసీత” “శాన్తో దాంత ఉపరతస్తితితుస్సమహితో భూత్వాత్మస్యేవాత్మానం పశ్యేత్” “బ్రహ్మణే త్వామహం ఓమిత్యాత్మానం యుంచీత” “తస్మాన్నాన్యసమే పాంతపసా మతిరిక్తమాహుః” “ముముక్షుర్వై కరణమహమ్వీపద్యే”

“మన్మనాభవ మద్భక్తో మద్యాజీ మాం నమస్కురుమామైష్వసి” “నా మేకం శరణం న్రజ” ఇత్యాదిగళాలే మోక్షంప్రతి భక్తిప్రపత్తిగళుక్నే సాధనత్వం విధిక్రమపట్టదానైయాలుం, బరుఫల తైక్కుటిత్తు కరణవ్యయాజీకారం నిష్ప్రయోజనమానైయాలుం, విధిప్రత్యయత్తుక్కు బలసరనిష్టాననుబద్ధిప్త సాధనత్వార్థకత్వం తాన్త్రికగళాలే అంగీకరిక్రమపట్టదానైయాలుం, భగవతి శ్రూయమాణమాన వుపాయత్వమగత్యా ఫలప్రదత్వరూపమైష్టే కొళ్ళవేణుమెన్నిలో :- అప్పడివేడ్డా. “ముముక్షుర్భ్రహ్మ పాసీత” ఇత్యాదిగళిలో శ్రూయమాణలిజాదిప్రత్యయజ్ఞుక్కు—“ఏవంఞ్చ సతి లిజాదేఃకోఽయ మర్థః సరిగహీలో భవతి. ‘యజ - దేవపూజాయా’ మి తి దేవతారాధనభూతయాగాదేః ప్రకృత్యర్థస్య కర్తృవ్యాపారసాధ్యతాం వ్యుత్పత్తిసిద్ధాం లిజాదయోఽభిదధతీతినకిచ్చిదనుపపన్నమ్. కర్తృవాచినాం ప్రత్యయానాం ప్రకృత్యర్థస్య కర్తృవ్యాపారసమ్బంధ ప్రకారోహివాచ్యః” ఎన్నిట వేదార్థసంగ్రహ శ్రీనూక్తియిన్బడియే కృతీసాధ్యతామత్రార్థకత్వం సిద్ధాంతసిద్ధమానైయాలే కరణత్వార్థకత్వమిల్లామైయాల్.

ఇప్పడియే జిజ్ఞాసాధికరణ శ్రీభాష్యత్తిలుం —“అహో విధివాక్యేష్య పిధాత్వర్థస్యకర్తృవ్యాపారసాధ్యతామాత్రం శబ్దానుశాసనసిద్ధమేన లిజాదేర్వాచ్యమితి అధ్యసనీయతే. ధాత్వర్థస్యచ యాగాదేరగ్నాదిదేవతాస్తర్యామిపరమపురుషసమారాధనరూపకతా, సమారాధితాత్పరమపురుషాత్ ఫలసిద్ధే శ్చేతి—“ఫలమత ఉపపత్తేః“ఇత్యత్రప్రతిపాదయిష్యతే” ఎష్టరుళిచ్చెయ్దాల్.

అనైయాల్ లిజాదిప్రత్యయబలత్తాల్ న్యాసోపాసనజ్ఞుక్కు కరణత్వం కొల్లప్పడామైయాలే, భగవానుక్నే కరణత్వంసిద్ధమ్.

కిచ్చి, విధిప్రత్యయత్తుక్కు ఇష్టసాధనత్వార్థకత్వముజ్ఞానాలుం, ఉపాసనాదిగళుక్కు హేతుత్వమాత్రమే సమ్భవిక్కుమత్తనైయల్లదు, కరణత్వం

సమ్భవియాదు. “అమృతస్యైవ సేతుః” ఇత్యాదిశునిగళాలే భగవానుక్తే-
మోక్షకారణత్వం ప్రతిపాదిక్కుప్పట్టదాగై యాలే.

ఇప్పడియే పరాధికరణ శ్రీభాష్యత్తిల్—“ఉపపక్షేశ్చ-యదుక్తం-
‘అమృతస్యైవ సేతుః’ ఇతి ప్రాప్యప్రాపకసమ్మన్వయపదేశాత్ ప్రాపకాత్ప్ర-
రంప్రాప్యమస్తీతి, తన్న, ప్రాప్యస్య పరమపురుషస్య స్వప్రాప్తౌ స్వస్యైవో-
పాయత్సోపపక్షే, “నాయమాత్మ ప్రవచనేన లభ్యో నమేగయా న బహు-
నాశ్రుతేన । యమేవైష వ్యవతే తేన లభ్యస్తస్యైవ ఆత్మా నిచ్ఛంతులే త-
నాం స్వామ్ “ఇత్యనన్యోపాయత్వ శ్రవణాత్” ఎష్టరులిచ్ఛంతుదార్.

ఇంగు- “స్వప్రాప్తౌ స్వస్యైవోపాయత్సోపపక్షే” ఎష్టు స్వాసా-
ధారణనిర్దేశత్తాలే స్వభిన్నత్తిల్ స్వప్రాప్తి కరణత్వమే నిషేధిక్కుప్పట్టదెష్టు
అనశ్యమగ్గీకరిక్కుప్పేణుమ్.

కారణత్వసామాన్యం నిషేధిక్కుప్పడుగిటదెన్నవొణ్ణాదు; స్వభిన్నజ్ఞ-
శాన కారణజ్ఞభుమనేకముణ్ణాగై యాలే అత్తై నిషేధిక్కుప్పూడామైయాలే.
ఆనాలెన్నెన్నిల్-ఎప్పడిప్పట్ట కరణత్వం తన్నిడత్తిలుణ్ణో, అన్నశిప్పట్ట కరణ-
త్వం స్వభిన్నజ్ఞలిడత్తిలిల్లె యెవ్వేకొళ్ళవేణుమ్.

నడ-ఫలప్రదత్వరూపమాన పుపాయత్వమే అన్యత్రయ్యై యెష్టర్థమా-
నాలో యెన్నిల్ - ఇతివాచ్యమ్; ఫలప్రదత్వ మన్యత్రప్రసక్తమిల్లామైయాలే
అసంగతమాగై యాలే.

ఫలకరణత్వము మన్యత్ర విల్లామైయాలే అత్తై నిషేధిక్కుప్పడెన్నిటా మ-
ప్రసక్తమాగైయాలే అసజ్జతమెన్నవొణ్ణాదు; స్వరూపయాథాత్మ్య జ్ఞానరూ-
ప్యర్థశాన కిలరాలే భగవద్వ్యతిరిక్తమాన కిలవర్తబిలుం కరణత్వజ్ఞోక్తృష్ట-
ట్టిరుక్తైయాలే తన్ని షేధజూడుమాగై యాలే. అతనిన లోకాచార్యుః

౧-“ఇతై ధర్మమెన్నిఱదు-భిమిత్తవర్జనన్ కరుతాతే” “ప్రాపకా న్తరమజ్ఞ ర్కుపాయమ్” ఎవ్వరులిచ్చెయదదు.

“స్వప్రాప్తే స్వస్యైవోపాయత్వోపపత్తేః” ఎన్నిఱవిడత్తిన్ అవధారణత్తుక్కు - అయోగవ్యవచ్ఛేదపరత్వజ్ఞోష్ణై, ఉపాయత్వమానను - ఫలప్రదత్వరూపమే యెఱ్ఱుకొళ్ళుగై ఉచితమెన్నవొణ్ణాదు ; ఫలాధికరణవిరోధముణ్ణాగై యాతే, అట్లు ఫలోపాయత్వ సమానాధికరణమాన ఫలప్రదత్వమితే ప్రతిపాదిక్కుప్పమగిఱును. ఫలప్రదత్వం పూర్వాధికరణసిద్ధమాగై యాతే ఫలాధికరణారమ్భం వ్యర్థమామ్. పూర్వాధికరణ త్తిలేయే భగవానుక్కు ఫలప్రదత్వం ప్రతిపాదిక్కుప్పట్టుదు; ఫలాధికరణ త్తిల్ అపూర్వత్తుక్కు ఫలప్రదత్వంని మేధిక్కుప్పమగిఱదెఱ్ఱుకొణ్ణాల్ ఫలాధికరణారమ్భవైయర్థ్యం వారాదెన్నవేణ్ణా; అప్పడియాగిల్ అన్దవధికరణరభాష్యవిరోధముణ్ణామాగై యాతే- “ఉక్తము పాసిసిమోపజననార్థం జీవన్య సర్వావస్థాను సమోపత్వం ప్రాప్యన్య పరమపురుషన్య నిర్దోషత్వం కల్యాణగుణాకరత్వం సర్వస్మాత్పరత్వజ్ఞా. అతఃపరముపాసనం వివక్షన్ ఉపాసీనానాం పరస్మాదేవాస్మాత్పురుషాత్ తత్త్వాప్తిరూపమపవర్గాఖ్యం ఫలమితి సమ్ప్రతిబ్రూతే” ఎన్తి తేతదధికరణభాష్యశ్రీనూక్తి.

ఇట్లు పాసుక్కు పరమపురుషునిడత్తిన్ నిష్ఠమే ఫలప్రాప్తి ప్రతిజ్ఞాతమాగై యాతే, అత్తైవిట్టు అపూర్వత్తుక్కు ఫలప్రదత్వనిరాకరణ పరత్వజ్ఞోళ్ళుగై భాష్యస్వారస్య విరుద్ధమాగై యాతే అప్పడిప్పట్ట కల్పన మనాదరణీయమే.

“ఏవం ప్రత్యక్షతాపన్నామపవర్గసాధనభూతాం స్మృతిం విశిష్యి”
ఇత్యాది శ్రీనూక్తియు వ్యాఖ్యాతమయింతు.

“అపవర్గసాధనభూతామితీతి - అపవర్గమ్ప్రతిప్రసంగాత్ అధికారివిశేషణతయా దృష్టవిధయా ప్రతిబద్ధకాభావవిధయా వరణప్రయోజకత్వేన చ

సాక్షాత్పరమ్పరాసాధారణ్యేన సాధనభూతామిత్యర్థః. భగవదారాధనత్వేనా
కారేణ భగవత్స్త్రివిశేషహేతుతయా భగవదప్రీతిలక్షణ సర్వపాపవిన్యతౌ
అన్యార్థప్రైవ ప్రసంగాదుపకారత్వ లక్షణవ్యాజత్వాకారేణ సాధనత్వమ్;
“సాక్షాత్కారాభినివేశః-పరభక్తిః. సాక్షాత్కారః-పరజ్ఞానమ్. అనుభవా
భినివేశః-పరమభక్తిః” ఇత్యుక్తపరభక్తిత్వాద్యాకారేణ భోజనాధికారతు
న్వాయేన భగవదనుభవమ్పిత్యధికారివిశేషణతయా సాధనత్వమ్; జ్ఞానకా
యక్తైంకయాదిమృతి సరజ్ఞానలక్షణభక్తేర్దృష్టవిధయేన సాధనత్వమ్;
ఆనుకూల్యాతిశయలక్షణస్ఫుటినస్తానస్య ప్రాతికూల్యవ్యవసాయలక్షణప్రతిబ
ధకాభావవిధయా ప్రయోజనత్వలక్షణం సాధనత్వమ్; ఇత్యాదిరీత్యాత్ర సాధ
నత్వమభిప్రేతమ్” ఎవ్వస్యత్సాచార్యైర్ శ్రుతిప్రకాశికావివరణత్తిత్ అరు
ళిచ్చెయదప్రకారమిక్లే న్ణణుకొళ్ళదు.

అగ్రయాత్ భగవానుక్మే మోక్షకరణత్వరూపమాన ముఖ్యోపాయ
త్వం నిరూపాధమే.

అత ఏవ - ద్వయఘటకశరణశబ్దవ్యాఖ్యానావసరత్తిత్ - “ఉపాయే
గృహరక్షిత్రోశ్శబ్ద శరణమిత్యయమ్ । వర్తతేసామృతత్తైష ఉపాయా
ర్థైవాచకః” ఎన్నిటపియే శరణశబ్దమ్-రక్షితావుక్కుమ్, గృహత్తుక్కుమ్,
ఉపాయత్తుక్కుమ్ వాచకమేయాగిలుం, ఇవిహత్తిలుపాయత్తుక్మేవాచకమా
గైయాలుమ్, ఉపాయకృత్యం-ఇష్టానిప్రప్తి పరిహారకరణమాగైయాలుమ్
‘ఇష్టప్రాప్తిక్కు మనిష్టనివారణత్తుక్కుం తప్పాదవుపాయమాగ ’ ఎష్టు ఇష్ట
దత్తుక్కు అర్థమరుళిచ్చెయ్గితార్” ఎష్టు ఎమ్మెరుమానుక్కు రక్షకత్వరూప
ఫలప్రదత్వాతిక్తమాన కరణత్వరూపమాన వుపాయత్వమే రమ్యజామాత్య ము
నీన్ద్రారాలే వ్యవస్థాపిక్కుప్పట్టదు.

రక్షకత్వరూప సులప్రదత్వత్తుక్కుం, ఉపాయత్వత్తుక్కుం మేఘత్వజ్యో-
భిల్ - “గృహరక్షితోః” ఎఱ్ఱ ప్రసక్తగృహత్వ రక్షకత్వరూప ప్రస్తుతినిమి-
త్తవ్యవసన పూర్వకమగ వుపాయత్వరూపాతిక్రాంతతత్వయఃకమానవే-
శబ్దాసాంగత్యప్రసంగం దువాకరమేయామ్.

కీఞ్చ, “తమేవం విద్వానమృత ఇహ భవతినాన్యః పథా అయనాయ-
విద్యతే” ఇత్యాదిశ్రుతిగళిల్ తత్సదజన్యప్రవీతివిశేష్య భూతనాన భగవాను-
క్తే అమృతత్వప్రాప్త్యుపాయత్వముమ్, అన్యత్తుక్కు అనుపాయత్వముమ్
ప్రవీతిపాదిక్కుష్పట్టదానైయాలే భగవతి సులప్రదత్వాతిరిక్తమాన వుపాయత్వం-
శ్రుతిసిద్ధమే.

ఇన్ద్రశ్రుతిక్కు అర్థమ్ - “(తమ్) - బ్రహ్మరుద్రేద్వాదివద్వ్యం పరమపు-
రుషమ్, (ఏవమ్) - “సహస్రశీర్షా” ఇత్యాద్యుక్తప్రకారేణ, (విద్వాన్) -
జానన్, (ఇహ) - ప్రకృతిమణ్డలఏవ, (అమృతః) - మరణరహితః, భవతి. తత్త్వ-
దన్య యత్సదనుభివ్యాప్యతాకారమాత్రపరామర్శిత్యవ్యాప్త్యర్థమ్, ‘ఏవ-
మ్’ త్యుక్తమ్. భగవత్సన్నిరాత్మానాం ప్రాణరూపత్వాత్, జ్ఞానదర్శనప్రా-
ప్తిను అన్యతమస్యాప్యభావేన తాదృశనిరుపాధిక ప్రాణవియోగవన్తః త్స-
దప్రాణసమ్బంధశాలినోఽపి మృతా ఏవేత్యభిప్రాయేణ - “విద్వాన్-అమృతః”
ఇత్యుక్తమ్. ప్రాణవియోగోహి మరణమ్. తేన భగవత్ప్రాప్తిలక్షణ ప్రాణ-
సమ్బంధ విరోధిపూర్వోత్తరాఘసమ్బంధ ఏవాత్ర మరణశబ్దేన వివక్షితః. ‘ఇహ’
ఇత్యేన మృత్యుసన్నిధావేవ రాజకుమారస్య అపఖ్యసహ ఔషధన్యాయేన
విద్యామాహత్మ్యాత్, భగవత్ప్రాప్తివిరోధిపూర్వోత్తరాఘాక్షేపవినాశకాలి-
త్వలక్షణామృతత్వభాగ్యవతీవ్యజ్యతే. ‘భవతి’ ఇతి ప్రసిద్ధక్రియాపదస్య కణ్ఠ-
తఃప్రయోగః అమృతత్వస్య కదాపివిచ్ఛేదో నాస్తీతి ద్యోతనార్థమ్. “నాస్యా-
వరపురుషాః క్షీయంతే” ఇతి బ్రహ్మవిదనుబధ్దీనామప్యత్వయతోన్వక్తౌ బ్రహ్మ

విదామమృత త్వానున్నత్యేకము త్యసిన్ధత్వాత్. 'విద్వాన్ అమృతో-భవతి' ఇత్యేకసననా న్ననిర్దేశేన బ్రహ్మవిదాం దౌలకభ్యం ద్యోత్యతే. "తస్మైబ్రహ్మ చ బ్రహ్మచాయః కీర్తిం ప్రజాం దదుః" "సర్వేఽస్మైదేవా బలిమాపహన్తి" ఇత్యాదు క్తరీత్యా బ్రహ్మవిద్విషయే బ్రహ్మరుద్రాదీనాం కిష్కిత్కారరూపేణ ద్భష్టఫలప్రదానాన్వయవత్, మోక్షఫలప్రదానేఽపి అన్వయోఽస్తీతి భృమో నకాయక ఇత్యభిప్రాయేణాహ - నాన్వయి. యద్యపి 'అయం పథా అయ నాయ' ఇత్యనుక్త్యా, 'నాన్వయః' ఇతి నిషేధోఽనవకాశపరాహత్యః, తథాపి 'విద్వాన్ - అమృతో-భవతి' ఇత్యనేన భూతభవ్యసముచ్చరణన్యాయేన వేద నస్యామృతత్వ ప్రాప్తిసాధనతాప్రతీత్యాన్వయిషేధో యుక్తః. తథాచ 'వేద నాత్ అన్వయః పథా అమృతత్వస్య ప్రాప్తయే నాస్తీ' తి వాక్యార్థ ఇతి బహు వః. తచ్చిన్ద్రమ్. విద్యత్పదజన్యప్రతీతివిశేషణతయోపాత్తస్యవేదనస్య 'వేదనాదన్వయః' ఇత్యధ్యాహారేణాన్వయ ప్రతీయోగితయాన్వయానుపపత్త్యే. సహి 'దక్షి వర్తతేనాన్వయః' ఇత్యుక్తే దక్షాదన్యో నాస్తీతి ప్రత్యేతారోభ వన్తి. అతఏవ "అమృతత్వస్యప్రాప్తయే" ఇత్యుక్త్యర్థో నయుక్తః, అమృత పదజన్య ప్రతీతివిశేషణస్య అమృతత్వస్య అధ్యాహారేణాయనపదార్థప్రాప్తి ప్రతీయోగితయా ప్రతీతపథానారోహాత్, అతః 'తం విద్వాన్' ఇతి తత్పద జన్య ప్రతీతివిశేష్యతయోపాత్తస్య భగవత ఏవ—'తస్మాదన్వయః పథాన్వయ ప్రాప్తయేనాస్తీ' త్యేవమధ్యాహారపేక్షయా లాఘవాత్ వేదనపదామృత త్వపదాపేక్షయా తత్పదద్వయలాఘవాత్, తచ్చబ్దస్యైకరూపస్యైవోభయ త్రాన్వయాచిత్యాచ్చ, ద్వేధావిభక్తివిహితామేన తత్పదద్వయానుపక్షేణ 'పదార్థఃపదార్థేనాస్వేతి' ఇతి వ్యుత్పత్త్యనుసారేణాన్వయాయుక్తః. కిష్కః 'వేదాహమ్' ఇతి మహావాక్యప్రతిపాద్యత్వేనార్థప్రాధాన్యాత్, భగవత ఏవతత్పదద్వయపరామర్శేనాన్వయాయుక్తః. "విశయే సాయదశకనాత్"

ఇతిన్యాయేన భగవత్ప్రశంసాప్రకరణానుసారేణ ‘భగవతోఽన్యః పథానా
 స్తీ’ తి భగవత్ప్రశంసైవ యాక్తా; నతువేదనప్రశంసా. బ్రహ్మరుద్రేంద్రీవద్య
 వత్ అమృతత్వాయవేద్యత్వవచ్చ నిరపేక్షోపాయత్వరూప భగవన్మాహాత్మ్య
 నైవ సాక్షాత్ప్రతిపాదయితుముచితత్వాత్. ఏతేన ‘విద్యయాప్రసన్నో భగ
 వాన్ మోక్షం దదాతీ’ తి భ్రమోఽపి నిరస్తః. భగవదన్యత్వావిశేషేణ
 ‘నాన్యః పథాః’ ఇత్యనేన విద్యాయా అప్యదృష్టద్వారకసాధనత్వనిషేధా
 త్. కిచ్చ, “యమేనైషవృణుతే తేన లభ్యః” “న్యాస ఇతి బ్రహ్మ”
 “అమృతనైవసేతుః” ఇత్యాదిశుత్యస్తరానుసారాత్ భగవతో నిరపేక్షో
 పాయత్వమేవ యుక్తమ్. నచైవం—“విద్యయామృతమన్నతే” ఇత్యాదినిరో
 ధః; “దుఃఖజన్మప్రవృత్తి గోపమిథ్యాజ్ఞానానా ముత్తరోత్తరాపాయేతదన
 స్తరాపాయాత్ అపవర్గః” ఇతి సూత్రోక్తన్యాయేన “అనాత్మన్యాత్మబు
 ధ్ధియా” ఇత్యాదుక్తావిద్యాకాయాన్య పుణ్యపాపరూపకర్మబద్ధస్య, జేహ
 త్వవివేకజీవ పరమాత్మ వివేక పరమాత్మ స్వభావ వివేకాతిశయరూప విద్యయా
 భ్రమిమన్వత్తై సత్త్వామేవ నిష్కలైర్వక్తవ్యతయా తస్మాల్లకబ్రహ్మప్రాప్తే
 ర్దృష్టవిధయా కార్యకారణభాసమాదాయ విద్యాసాధ్యత్వోక్తిసమ్భవాత్.
 ప్రకృతే ‘పథాః’ ఇత్యన్యచాదృష్టద్వారకమోక్షసాధనపరత్వాత్. అతఏవ
 “యే చ వేదవిదో విప్రా యే చాధ్యాత్మవిదో జనాః తే వదన్తిమహాత్మా
 నం కృష్ణం ధర్మం ననాతనమ్ “ఇత్యుక్తమ్” ఎష్టు గురుభావప్రకాశికాకార
 రాలే వేదాహమేతభ్యావృత్తి లరుళిచ్చెయ్యప్పట్టదు.

ఇంజు ఇద్రశ్రుతుపబృంహణ్యశాన— “సంసారార్ణవమగ్నానాం విష
 యాక్రాంతచేతసామ్ । విష్ణుపోతంవినా నాన్యత్ కిచ్చిదస్తి పరాయణమ్”
 ఇత్యాదిస్మృతిగళుమ్, “సర్గస్థితిప్రళయవిభ్రమనాటికాయాం శైలూషవద్వి
 విధవేషపరిగ్రహం త్వామ్ సమ్భవయన్తి హృదయేన కరీశ ధన్యాః సంసార
 వారినిధిని స్తరణేకపాతమ్” ఇత్యాచార్యనూక్తిగళుమనుసంధేయ్యశ్

నచ—‘విద్వాన్’ ఎన్నిఅవిడ త్తిల్ విద్వద్విశేషణీభూతవేదన త్తిర్ కాట్టిల్ ఆన్యత్తుక్కుపాయత్వనిషేధం తో శ్రుయై యాలేవేదన త్తుక్కుఉపాయత్వం సమ్భవిక్కుమ్ ఇతివాచ్యమ్ ; వేదనం - విద్వద్విశేషణమాగ ఉపస్థిత మైనై యాలే అన్యతాన్వయమసమ్భవితమానై యాలే.

ఇన్ద్రశుతి భగవదన్యత్తుక్కుపాయత్వమిల్లామైయై చ్చెల్లుగిఅదాగద్య భాష్యధికరణత్తిల్—“తమేవం విద్వాసమృత ఇహ భవతి నాన్యః పథా ఆయనాయ విద్యతే” ఇతి సర్వానూపనిషత్సు స ఏవామృతత్వ స్రాప్తిహే తుక్కుయితే” ఎన్టు భాష్యకారర్ వ్యాఖ్యానమ్మణ్ణియరుళినార్.

ఇన్టు ‘స ఏవ’ ఎన్టైయాలే అన్యపదార్థప్రతియోగితయా భగవాను క్కే ఆన్వయం ప్రతిపాదిక్కుప్పట్టదు.

ఆచార్యరాజం నిజేశరత్నైయిల్—“కిచ్చి, “నాన్యఃపథాః” ఇత్య త్రప్రకృతమపివేదనమన్యత్వస్య ప్రతియోగిత్యేన నాన్వేతి, అః తు ‘తమి’ తిప్ర కృతః పరమపురుషఏవ. తస్మాత్పరమపురుషాత్ ఆన్యః పథా నవిద్యతే స ఏవ తు పథాః” ఇతివాక్యార్థస్తు ప్రపత్తేరప్యన్తరంగభూతః. శ్వేతాశ్వతరాన్తు— “మహాన్ప్రభురైవ పురుషః సత్త్వైవైషప్రపర్తకః” ఇతి తమేవమహాపు రుషమధీయానాన్తైవైవాన్యత్వ ప్రతియోగిత్యమఽధారణనిర్దేశేన స్మప్తమామ నన్తి, “వేదాహమి” త్యారభ్య, “తమేవ విదిత్వాతిమృత్యుమేతి నాన్యః పథా విద్యతే ఆయనాయ” ఇతి. తస్మాత్ “అమృతమైవసేతుః” ఇతిన్యా యేన పరమపురుషమైవామృతత్వోపాయత్వమిహప్రతిపాద్యతే. వేదశతర నిషేధభాష్యస్తు కలితాభిప్రాయేణ ఇతి అధికరణదర్శనే దర్శితమస్మాభిః” ఎన్టు భగవద్వ్యతిరిక్తత్తుక్కు అన పాయత్వముం, భగవత ఏవోపాయత్వము మరుళిచ్చెయ్యప్పట్టదు.

కింఞ్చ, 'నాన్యః పథాః' ఎన్నివిధముల భగవదన్యోపాయనిషేధపరత్వం "పథా నకార ఉద్విష్టః మఃప్రధాన ఉదీయతే" విసర్గః పరమేశ్వరుః తత్తాద్గోఽయం నిరుచ్యతే. అనాదిః పరమేశోఽయం శక్తిమాన్ పురుషోత్తమః । తత్సాప్రయే ప్రధానోఽయం పథా నమననానువాన్" "అమృతవైశ్యసేతుః" "అమృతస్యపారం సేతుమ్" "విష్ణుపోతం వినానాన్యత్క్రియశ్చిదస్తి పరాయణమ్" "నారశబ్దేన జీవానాం సమూహః ప్రోచ్యతే బుధైః । గతిరాలంబనం తేషాం తేన నారాయణస్సృజతః" ఇత్యాదిప్రమాణశతంగశాలుం సిద్ధమ్.

కింఞ్చ, అలాకిత్రేయస్సాధనత్వరూపమాన ధర్మత్వం - భగవానుక్లేయైష్టు శ్రుతప్రకాశితై యిలు మరుళిచ్చెయ్యప్పట్టమ. ధర్మత్వమ్ - వ్యాపారద్వారా కారణత్వసిష్టు తాన్త్రికాభిమతమ్. "అథవా, "అథాత్మోధర్మజిజ్ఞాసా" ఇత్యేన సాధారణప్రతిజ్ఞా. అలాకిత్రేయస్సాధనం హిధర్మః. తదనుయాయ ప్రతిపాద్యమ్. ధర్మశ్చ - సిద్ధసాధ్యభేదేన ద్వివిధః సిద్ధరూపేవస్తు ని ధర్మశబ్దప్రయోగో మహాభారతే స్పష్టః. యథా "యేచ వేదవిదోవిప్రా యేచాధ్యాత్మవిదోజనాః । తే వదన్తి మహాత్మానం వృష్ణం ధర్మం సనాతనమ్" "ఇతి" ఎష్టు శ్రుతప్రకాశికా నూక్తి.

"యే చవేదవిదః" ఎన్నివిధాన్ పూర్వభాగత్రియం, జ్యోతిష్టమాదిగళ్ - భగవత్ప్రీణన మాత్రంగళాగిణన. తద్వ్యాజతైలే భగవానే స్వర్గాద్యతాకిక శ్రేయస్సాధనమాయ్కొండ్లు ధర్మత్వేన వివక్షితస్వేచ్ఛాయిత్రు. వేదశబ్దం - గోబలీవర్షన్యాయతైలే పూర్వభాగపరమ్. విచ్ఛబ్దం - అర్థవేదనపరమ్. అధ్యాత్మవిదః—“ద్వానుసర్ణా" ఇత్యాదుక్తరీత్యా శరీరాస్తర్వర్తిజీవపరమాత్మవిత్తుక్కులైన్వపడి. ఇతైత్ వేదాన్తంగళిలే ఆత్మపరమాత్మవిద్యైగళ్ భగవత్ప్రీణనమాత్రంగళ్. అన్వవ్యాజతైలే సర్వేశ్వరనే కైవల్యమోక్షరూపా

శాకికశ్రేయస్సాధనతయా ధర్మత్వేనాభిమతన్ ఎష్టు శొత్తిహ్రయిత్తు. (ననాతనమ్—) ఎన్నిటదు - కృష్ణవిశేషణమస్తు; ప్రసక్తిమల్లామైయాలే. ధర్మ విశేషణమాగిటదు. ఎప్పుడి జ్యోతిష్టమాదిగళుమ్కు భగవత్ప్రీతిరూపాశాకిక శ్రేయస్సాధనత్వం చృష్టావృష్టపరికరసాపేక్షమో, అప్పుడి భగవానుమ్కు ఫల సాధనత్వం అవృష్టావృష్టరకమాన కిచ్చిద్వ్యాపారసాపేక్షమస్తు. సర్వవ్యాపారముం భగవత్ప్రీతినా రూపమాన వదృష్టసాధ్యమానైయాలే. “నిదానస్తత్రాపి స్వయమఖిలనిమాణనిపుణః” ఎన్నక్కడవదితే. అగైయాలే భగవానుమ్కు ధర్మత్వం - ననాతనమెన్తభిపాయమ్—ఎష్టు ‘యేచవేదవిదః’ ఎన్నిట శ్లోకేత్తుమ్కుప్పారుకో. ఇప్పుడియే వేదాహమేతభావ్యత్తిల్ ఆరుళిచ్చెయదదు.

అతఏవ నిగమాన్తదేశికనుమ్ శ్రీమద్రహస్యత్రయసారత్తిల్ న్యాసోపాసనంగళుమ్కు స్వయమ్ప్రియోజన భగవన్మఖోల్లాసరూప భగవత్ప్రీతిహేతుత్వ ప్రసదనోపాయత్వాత్మక వ్యాజత్వత్తైయే “ప్రసత్త్యైతస్యోక్తే” ఎష్టు రుళిచ్చెయదార్. “ప్రసత్త్యై - స్వయమ్ప్రియోజన ప్రసాదాయేత్యర్థః” ఎష్టు సిద్ధతాత్పర్యేతిప్పణిసూక్తి.

అగైయాలే “మాఞ్చయోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేనసేవతే” ఎన్నిటపడియే న్యాసోపాసనాదిరూపంగళాన శాస్త్రీవిహితవ్యాపార విశేషంగళెల్లామ్ శేషవృత్తిరూపమాన కైజ్కుయాన్తర్గతంగళాగిటన. మోక్షకరణత్వరూపంగళవైష్ట్య సమ్ప్రదాయమ్.

నను—ఎమ్మెరుమానిడత్తిల్ ఇరుక్కిటవుపాయత్వం కరణత్వరూపమస్తు; కిన్తూపాయత్వేన శాస్త్రీవిహితభక్త్యాది కాయకరత్వమే. అదావదుభక్త్యాద్యుపాయసాధ్యఫలత్తుమ్కు తన్నెరపేక్ష్యేణ స్వయమేవప్రదాతృత్వరూపమ్, అదువుం ఫలప్రవత్వరూపత్తిలేయే పయవసక్కిటదెన్నిల్, —అదను

పపన్నమ్. సర్వశక్తినాయ్, సిద్ధోపాయభూతనాన సర్వేశ్వరసుక్కు స్వసా
ధ్య భక్త్యాద్యుపాయకాయకరత్వపచనమ్ మహారాజనిడత్తిల్ స్వభృత్యసా
ధ్యకాయకరత్వారోపణపచనమ్బాలే అనుచితమ్కాయాలే.

భక్త్యాదినైరవేక్ష్యేణ ముక్తిప్రదత్వపచనమ్— “భగవన్ భక్తిమపి
ప్రయచ్చమే” “స్థానత్రయోదిత పరభక్తియుక్తమ్నాం కురుష్వ—పరభక్తిపర
జ్ఞానపరమభక్తి యుక్తమ్నాం కురుష్వ—పరభక్తియుక్తం మనస్తప్తమేవా
ప్రైవకారయ” “భవతు మమ పరస్మిన్ శేమషీ భక్తిసూపా” ఇత్యాది
గళాలే పూర్వాచార్యైర్గర్భయభక్తిపార్థనావచనంగళోడేవిరోధిక్తిమ్.

అగ్రాయాల్ భగవతి విద్యనూనముపాయత్వం తాదృశమస్తు. అపితు.
ధర్మిగ్రాహకప్రమాణసిద్ధమాన కరణత్వమే. ఇష్టడియే నిగమాన్తదేశికసుం శ్రీమ
ద్రహస్యత్రయసారత్తిల్ మూలమన్తాధికారత్తిల్ నారాయణశబ్దవ్యాఖ్యా
నావసరత్తిల్—“ఇహ-గతా” ఎన్నిటధాతువిలే—‘ఈయతే - అనేన’ ఎన్నిట
వయనశబ్దత్తిల్ కరణవ్యుత్పత్తియాలే - ఈశ్వరసుపాయమాయమ్, ‘ఈయ
తే అసా’ ఎన్నిట కర్మవ్యుత్పత్తియాలే - ఉపేయమాయమ్” ఎన్దరుళిచ్చే
యేదార్.

అగ ఇష్టడి సర్వవేదపరమ తాత్పర్యవిషయీభూతార్థ ప్రతిపాదక
మూలమన్త్రీకుటక నారాయణశబ్దత్తాలే భగవానుక్కు కరణత్వం కణ్ఠతక్రపతి
పాదిక్కుప్పట్టదాయాలే, తదనురోడేనైవ సర్వప్రమాణాగళుక్కు మర్థం
శొల్లవేణుమెస్తు బుద్ధిమాన్దళజియవుమ్.

నచ కర్తృత్వ కరణత్వ రూపవిరుద్ధ ధర్మసమావేశం సమ్భవిక్కుమా
టాదే ఇతివాచ్యమ్: కర్తృత్వ కరణత్వంగళన్యత్ర కూడాదాగిలుమ్ “శ్రుతే
స్తు శబ్దమూలత్వాత్” ఎన్నిటపడియే శబ్దైకసమధిగమ్యనూన బ్రహ్మత్తినిడే

త్తిల్ విరోధంగళాగ మాట్టాదానై యాలే. అన్యథా “తదాత్మానం స్వయ మకురుత” ఇత్యాదిశ్రుతి సిద్ధమాన కర్మకర్తృత్వ నిమిత్తోపాదానత్వాదిగతై యం విడప్రసంగముజ్ఞామ్. “కరణం కారణం కర్తా” “అమృతం సాధనం సాధ్యమ్” “యోగో యోగవిదాంనేతా” “త్వమకరణస్వీరాడఖిలకారక శక్తిధరః” “స్వపాపే స్వయమిహకరణం శ్రీధరః ప్రత్యపాది” ఇత్యాది ప్రమాణంగళ సముద్రహాష సమమామ్.

శ్రీతత్త్వ కేఖరమాక్తియాలే కర్తృత్వ కర్తృత్వంగళుక్కు, విరోధం కణ్ఠః సిద్ధమానై యాల్ తద్విరోధం వారాదో ఎన్నిల్—వారాదు. అన్తః కరణత్క్రితాదృశధర్మద్యయవిరోధం శొన్నదు. “పరాస్య శక్తిః” ఎన్నిటప్రమాణసిద్ధ శక్తియైయుడైయ సర్వేశ్వరనిడత్తిల్ కర్తృత్వ కరణత్వం గళుక్కు సహవస్థానత్తిల్ తత్సాక్షివిరోధమే యిల్లామైయాల్.

“అన్తఃకరణస్య కర్తృత్వే తతోన్యత్ కరణంస్యాత్” ఎన్ఱు పరో క్తసంవాద ప్రదర్శనముమసంగతమ్. అన్తఃకరణ తుక్కు పరగళాలేయాదల్, ఎంగళాలేయాదల్, “పరాస్యశక్తి ర్వివిధైవశ్రూయతే” “పశ్యత్యచక్షుః” ఇత్యాదిప్రమాణసిద్ధమాన శక్తివిశేషం స్వీకరికప్పడుగిటజ్ఞామైయాలే. అన్తై యాల్ కర్తృత్వకరణత్వంగళ ఎమ్మెరుమానిడత్తిల్ కూడుమ్.

సమ్మదాయచద్వికైయిల్—“యథానిమిత్త తోపాదానత్వయోః ఏకత్రవిరోధేనత్యపి ప్రకృతివిశిష్టత్వాకారేణ నిమిత్తభూతస్యబ్రహ్మణఃఉపా దానత్వం న విరుద్ధమితి భాష్యకారాదిభిః పరిపూతమ్. తన్తైకస్య నారాయణస్యదివ్యమంగళవిగ్రహ విశిష్టత్వాకారేణ కరణత్వం న విరుద్ధమితి సమ్మదాయ నభిజ్ఞానాం చోద్భ్రస్య నానకాశః. ఆతపవనిగ్రహస్యాప్రధానత్వేపి తత్ర తత్ర ప్రాధాన్యేనోపాయత్వకథనమ్—భగవతో విగ్రహవిశిష్టత్వాకారేణ కరణత్వమితిజ్ఞాపనార్థమ్—” ఇత్యాహుః శ్రీనేపటనాథసూర్యుః.

“అన్తఃపుసాయోపేయంగశాగిణన కార్యకారణంగళితే. ‘యదన
 స్తరంయద్రశ్యతే, తత్తస్యకారణమ్’ ఎష్టుమ్, ‘నియతపూర్వభావికారణం,’
 ఎష్టుమ్ పూర్వభావియుమాయ్, పూర్వకాలత్తిలే సత్తుమాయితే కారణమిరు
 వ్షదు. ‘నియతపశ్చాద్భావిత్వం కార్యత్వమ్’ ఎష్టుమ్, ‘ప్రాగసత్తాయో
 గిత్వం కారణమ్’ ఎష్టుమ్ పూర్వకాలత్తిలే సత్తుమాయిరాదు. అత్తలే పిఱ
 క్కక్కడవరుమాయ్ పశ్చాద్భావియుమాయితే కారణమిరువ్షదు, ఇప్పడి
 యిరుక్క “నిత్యంవిభుమ్” ఎష్టు “సత్త్వం జ్ఞానమ్” ఎష్టు “ఏకమేవాద్వి
 తీయమ్” ఎష్టు నిత్యముమాయ్ ఏకముమాయురుక్కిఱ భగవద్వస్తువుకు
 పరస్పరవిరుద్ధమాన భావాభావాత్మకత్వజ్ఞాదుమ్బడియెన్, పూర్వోత్తర
 భావజ్ఞాదుమ్బడియెన్నెన్నిచో, “సదేవ సోమ్యేదమగ్ర ఆసీత్ ఏకమేవా
 ద్వితీయం” ఎష్టు, “అవికారాయ శుద్ధాయ నిత్యాయ” ఎష్టునువికారమాయ్,
 నిత్యమాయ్, ఏకముమాన బ్రహ్మత్తుక్కు—“బ్రహ్మవనంబ్రహ్మనమృతఃసీత్”
 ఎష్టు “సోఽకామయత బహుస్యాం ప్రజాయేయ” ఎష్టు “స ఏవ సృజ్య
 సృచ సర్గకర్తా స ఏవ సాత్వత్తిచ పాల్యతేచ” ఎష్టు త్రివిధకారణత్వముం,
 సృష్ట్యత్సృజ్యత్వముమ్ పరస్పరవిరుద్ధమాయురుక్కుమ్. “నూత్నచిదచిద్వి
 శిష్టం బ్రహ్మకారణం, స్థూలచిదచిద్విశిష్టం బ్రహ్మ కారణమ్” ఎష్టు విరుద్ధ
 ధర్మంగల్ విశేషణంగళిలేయాయ్ విశిష్టేక్యత్తలే నిఃసహితాప్సీలే, ఇంగుం—
 “ధాతుః ప్రసాదాన్తహిమానమిశమ్” ఎష్టుమ్, “తస్మిన్ప్రసన్నే” ఎష్టు
 “ప్రహర్షయిష్యామి” ఎష్టు “త్వత్ప్రీతిః” ఎష్టు “తిరువుళ్ళమికక్కెళు
 న్నోటుం నాంగళోవియక్కవిన్నురుమం” ఎష్టు ప్రసాదవిశిష్టపపాయమెష్టు
 మ్, ప్రీతివిశిష్టపపేయమెష్టు విశేషణభేదజ్ఞాదక్కచ్చెయిదే విశిష్టేక్యత్త
 లే “ఉపానూపేయమెష్టురుమాన్” ఎష్టుదాగైయాలే యెల్లాజ్ఞాదుమ్.
 “ఇరక్కముపాయమ్, ఇనిమై ఉపేయమ్” ఎష్టుతే జీమగరుళిచ్చెయ్యుమ్బ
 డియుమ్.”—ఇతి నమ్మిలై పురహస్యత్రయే ఆచార్యాః.

“ప్రాప్తశేషియాన వాకారతూలే ప్రాప్తృత్వముం, ఆశ్రితకార్యా-
పాదకాశ్రయణ సౌకర్యాపాదక గుణవిగ్రహ విశేషవిశిష్టనాన వాకార
తూలే ప్రాప్తికరణత్వరూపాపాయత్వముఙ్కుశుమ్” ఇత్యస్త్రుత్వాహర్యాః.

అతవీన శ్రీవచనభూషణ త్రిత్—“ప్రాప్తాపుం, ప్రాపకసుం, ప్రాప్తి
క్కుకప్పాసుమవనే” ఎన్టరుళిచ్చెయ్దదు.

ఇప్పడిప్పట్ట పుపాయత్వం సోపాధికమన్టు, “కృష్ణంధర్మంసనాతనమ్”
“సహిధర్మస్సనాతనః” “ఉపాయోపేయత్వే తదిహ తవ తత్త్వం న తుగు
ణో” ఎన్టు స్వరూపాన్తర్గతమాగ చ్చొల్లుగైయాలే. సత్తాహేతుత్వమాత్రము
మన్టు, “ఏష సేతుర్విధరణః” “అమృతస్యైష సేతుః” ఎన్టు విశేషిక్తైయా
లుం, “పరామృతాత్పరిముచ్యన్తి సర్వే” “నిర్వాణం భేషజంభిషక్” “జే
వాదేనషయైచ్చన యం విదుర్దుఃఖభేషజమ్” “పవిత్రాణాంపవిత్రతంయః”
ఇత్యాదిగళాలే సర్వపాపవిముక్తి హేతుత్వమదుక్కు చ్చొల్లుప్పట్టదాగై
యాలుమ్. సాధనాన్తరసహకారీత్వ మాత్రముమన్టు, “లోకానాంతస్యం పరో
ధర్మః” పవిత్రాణాంహి గోవిన్దః పవిత్రం పరముచ్యతే । పుణ్యానామపి పు
ణ్యోఽసౌ” ఇత్యాదిగళాలే అదుక్కు ప్రాధాన్యం కొల్లుప్పట్టదాగై యాలే.
అనన్యాధీనస్వరూపత్వమాత్రం ప్రాధాన్యమెన్నవొణ్ణాదు; అదుక్కు సర్వ
సాధారణత్వేన “అమృతస్య పరంసేతుమ్” “తత్ప్రాప్తయే ప్రధానోఽయం
షణ్ణాః” “పరః పరాయణం పరం పరః పరాయణం పరమ్ । పునః పునర్వ
దామ్యహం పరః పరాయణం పరమ్” ఇత్యాదివిశేషోక్తివిరోధముణ్ణాగై
యాలుమ్, “విష్ణుపోతం వినా నాన్యత్” ఎన్టు భగవద్వ్యతిరిక్తప్రధాన
సాధన నిషేధత్వో అదుకూడామైయాలుమ్.

నవశాల్యాదిగళైక్కుఱిత్తు తత్తద్విజంగళుక్కు కారణత్వముణ్ణానా
లుమ్, అఙ్కురోత్పాదనస్తుడణ్ణి ఫలోత్పాదనపయకత్వం జలత్తుక్కేప్రా

ధాన్యముజ్ఞాగై యాలే లోకత్తిఁ జన్ద పశ్యత్తుమ్. ‘జలమే ప్రధానకారణం
నేతీల్లై’ ఎట్టు శొల్లుమాప్పాలే, మోక్షరూపఫలత్తైమ్మటీత్తు యెమ్మెరుమాన్
ప్రధాన నెట్టు నిర్దేశిక్కున్నడుగిటదెట్టు శొల్లువొణ్ణాదు; సిద్ధోపాయపరత్వ ప్రతి
పాదకంగళాన బహుప్రమాణంగళుమ్మ వైనిశీకప్రాధాన్య పరత్వాశ్రయః
త్తాల్ బహుప్రమాణాస్వారస్య ప్రసంగముజ్ఞాగై యాబుమ్, భగవానుమ్మ
జలాదిపోలే సహకారత్వం వరుగై యాలే స్వసాధారణమాన “అమృతస్య
పరంనేతుమ్” ఇత్యాదిప్రమాణవైయర్థ్యప్రసంగముజ్ఞామాగై యాబుమ్, “నిమి
త్తసూత్రమేవాసా సృజ్యానాంసర్గకర్తృః । ప్రధానకారణీభూతా యతోవై సృ
జ్యశక్తయః” ఎన్నిటవిష్ణుపురాణచచనత్తాలే జలాదివత్సాధారణ్యేన సహకారి
గళుమ్మ అప్రధానత్వకష్టోక్తియాలే తద్విరోధముజ్ఞాగై యాబుమ్. ఇవ్వర్థమ్
“వైషమ్యనైర్మల్యేనసాపేక్షత్వాత్తథాహి దర్శయతి” ఎన్నిట సూత్ర త
ద్భాష్య శ్రుతప్రకాశికాదిగళిల్ సుస్పష్టమ్.

కీచ్చి “త్వామేన శరణం ప్రాప్య నిస్తరన్తి” “పాప నస్సర్వలో,
కానాం త్వమేవ” “భవోపధం త్వం భగవాన్ కితై కః” “త్వత్పాదకమ
లాదన్యం నమే జన్మాన్తరేష్యపి । నిమిత్తం కుశలస్యాస్తి” “నాన్యఃపథా
అయనాయ విద్యతే” ఇత్యాదిగళాలే మోక్షమృతి భగవద్వ్యతిరెక్తసాధన
సామాన్యం నిషేధిక్కున్నట్లుదాగై యాలే, భగవానుమ్మ తత్సహకారత్వం శశ
విషాణపోదరమ్.

సాధనాన్తరవిధాయక ప్రమాణబలత్తాలే ఇన్ద ప్రమాణంగళో అన్యపరం
గళాగ కొల్లళ్ళవేణుమెన్న వొణ్ణాదు; మూలము స్త్రీనమఃపదాయనపదాద్యను
గృహీతమాన ఇవంబిందు ముఖ్యమాగొండ్లు పూర్వోక్తసీత్యా అవైగళై
అన్యపరమాగొండ్లుగై యేఉచితమాగై యాలే. శ్రుతిస్వరస్యవిరుద్ధార్థత్తో

స్మృతిగళుక్కు అప్రామాణ్యమౌబలే మూలమస్త్రస్వారస్య విరుద్ధాథ్ త్తిల్ సర్వప్రమాణంగళుక్కు మప్రామాణ్యంసిద్ధమ్.

నను - ఉపాయాస్తరస్థాననివేశత్రాలే ఉపాయకార్యకారిత్యమే ఎమ్మెరుమానుక్కుపాయత్వమావదు. “భరన్యాసబలాదేవ స్వయత్నవినివృత్తయే । అత్రోపాయాస్తరస్థానే రక్షకోవినివేశితః” ఎష్టు నిగమాస్త్రదేశికసిద్ధాస్తమాగైయాలే యెన్నిల్ - ఇదు శిరోవేష్టనేన నాసికాస్పర్శనమౌబలే యిరుక్కిఱదు. భగవానుక్కుపాయత్వమిల్లెయాగిల్ ఎంగనే ఉపాయస్థాననివిప్తనాయ్, ఉపాయకాయకారియాగిఱాన్. ఇజ్జనన్డాగిల్, అన్ధకారనిబర్హణకరణతాశూన్యమాన ఘటాదిగళుక్కు ప్రదీపాదిస్థాననివేశమాత్రత్రాలే తత్కాయకారిత్యముముణ్డాగలామ్. ఆనాల్ దేశికన్ నూక్తిక్కు కరుత్తెన్నేన్నిల్ - ఫలప్రదత్వసమానాధికరణమాన పుపాయత్వమే కొళ్ళుగైయిల్ కరుత్తు. అతవవ “అపిచ చరమశ్లోకే త్యక్తిపాయాస్తరస్థాననివేశస్య భగవతః ప్రతిపన్నత్వేన ఫలప్రదత్వవృత్తిరేకేణ సాధనత్వమకామేనాపి స్వీకాయమేవ” ఎష్టు నమ్మిదాయచన్దిక్తైయిరుళిచ్చెయ్దదు.

కిళ్ళు, మోక్షత్తైక్కుటిత్తు సాధనాస్తరసామాన్యత్తుక్కు శాస్త్రాని పిద్ధత్వముణ్డాగైయాలే తత్త్సాననివేశం ప్రామాణికమష్టు. లోకత్తిలుం రాజస్థాననివిప్తనాన అరాజావాన పురుషునిడత్తిలే రాజకాయకారిత్యం కణ్డాలుం ‘ప్రధానోఽయంరాజు’ ఎష్టు ఒరువరుం వ్యవహరిప్పదుమిల్లె.

మేలుం, స్వ సమ్మన్దత్రాలే సాదనాస్తర ఫలకరణతాశక్త్యాధాయకనాన వెమ్మెరుమానుక్కుపాయాస్తరస్థాననివేశత్రాలే ఉపాయకాయకారిత్యవాదమ్-మహోపాపఫలమాన విపరీతజ్ఞానకాయమామిత్తనై. “అమ్నాయాభ్యసనాన్యరణ్యరుదితం వేదప్రతాన్యన్యహం మేదచ్చేదఫలాని పూర్తవిధయః

సర్వేహుతం భస్మని । తీర్థానామపగాహనాని చగజస్నానం వినా యత్సదస్య
ద్వాష్ట్రోరహసంస్మృతిర్విజయతే దేవస్సనారాయణః” ఎన్నార్గళ్.

నను-ఇప్పుడి సర్వేశ్వరను క్కే- సాధనత్వాజ్ఞికార త్రిల్ సర్వము క్రిత
నుగం వరు మెన్నిల్, — వారాదు. ‘ఎవ్విడ త్రిల్ మోక్షరుచిప్రతిబద్ధకన్యవసా
యనివృత్తి యుద్ధాగిణివో, అవిడ త్రిలేయే ఫలాత్పత్తియుద్ధాగిణిదు; ఎంగు
ప్రతిబద్ధకముణ్ణో, అంగు ఫలాత్పత్తియిల్లై’ ఎవ్వజ్జీర్క్కియారే. దాహజనక
మాన వమ్మియిరుద్దాఁబు మణ్ణాదిప్రతిబద్ధక త్రిల్ కాయముద్దాగమాట్టాదా
పోలే. తనోక్తం శ్రీసననభూషణే “ఉన్మనత్తాల్ ఎన్నినైదిరున్దాయ్”
ఎన్నిటపడియే ప్రాప్తిక్కుపాయమవన్నినైపు । అదుదా నెప్పోదుముడ్డు । అదు
ఫలిప్పదివన్నినైపుమాఱినాల్” ఇతి.

ఆనాల్ ప్రతిబద్ధకాభావమపేక్షితమాయఱునైయారే, భగవానుక్కు
నిరపేక్షత్వంపోయ్ సాపేక్షత్వంనన్దు ముసిన్దదేయెన్నవేడ్డా; సిద్ధోపాయఫల
మాయ్, వ్యాజరూపమాన విదు నిరపేక్షత్వహానికరమాగమాట్టా దెన్దు పూర్వ
మేళానోమ్.

కింబహునా, భగవద్వరణీయరిల్ అగ్రగణ్యరాన నమ్మాత్వార్ తిరు
వాయ్మలర్దరులియ ప్రబద్ధచతుష్టయ త్రిలుమ్—‘ఎమ్మెరుమాను క్కేని హే
తుకోపాయత్వమ్, భక్త్యాదిగళ్ - ప్రాప్యరుచ్చాది రూపతయాధికారి విశే
షణమాన్క్కొణ్డు దృష్టకారణంగళాగిటన’ ఎన్దు సుస్పష్టమాగ వరుళిచ్చెయ్
దార్. “అవిద్యానివ ర్తక జ్ఞానపూర్తిప్రద భగవత్ప్రసాదాన్మోక్షలాభమెన్దై
మయర్వణిపిడు పెన్దు పెన్దు ప్రబుదైకార్థమ్” ఎన్దు సామవేదరూపమాన తిరు
వాయ్ మొక్కిక్కు—‘ఎమ్మెరుమాను క్కే స్వప్రసాదరూపా దృష్టద్వారామో

క్షకారణత్వ లక్షణమాన కరణత్వముల్కను 'ఎన్టు' ఇనువే వాక్యార్థమాగ
 ఆచార్యహృదయ త్రిలరులిచ్చెయ్యన్నట్టుదు. ఇప్పుడియే శ్రీమన్నిగమాన్త
 దేశిగనుం సత్సంప్రదాయార్థ ప్రతిపాదక బ్రవిడోపనిషత్తాత్పర్యరత్నావళి
 యిలో "దేవశ్రీమాన్ స్వసిద్ధః కరణమితి వచన్వేకమథం సహస్రే" "నిరు
 పధకసుహృద్భావతస్సత్వవివ్యాం సాహాయ్యాచ్చ స్వసిద్ధేస్వస్వయమిహ కర
 ణం శ్రీధరః సత్యపాది" "నిరుపధకసుహృదం సత్వవివ్యాం సహాయం శ్రీ
 శం ప్రాహ స్వసిద్ధేస్వస్వయ మిహ కరణం స్వప్రబుధే కథారిః" ఎన్టు తిరు
 వాయ్మలన్తు అరుళినార్.

ఆగైయాలుక్తార్థం సప్రమతిపన్నమ్.

శ్రీతైలక్షుణమునెర్దాసదాసేన నిర్మితః ।

మోక్షోపాయవిచారోఽయం ముద నూతనతాం సతామ్ ॥

అత్ర కల్పిన్దుణస్సాన్యచ్చే త్పూర్వాచార్యముఖోద్ధతః ।

దోషశ్చేన్ద్రామూనోఽయం త్తమ్యైతాం హృదయాశుభిః ॥

ఇతి

శ్రీమన్వసులవలతిలక శ్రీమన్మహాచార్యచరణ యుగళ సంశ్రిత

శ్రీమత్పరమహంసపరివ్రాజ కాచార్య శ్రీతైలక్షుణ మునిద్వై

చరణయుగళభావిత శ్రీకాళికబాలధన్వి శ్రీరామా

నుజార్య దివ్యటాక్షలబ్ధసర్వార్థేన శ్రీసాక్షేత

రామానుజదాసవిద్యే విలిఖితాయాం

శ్రీపురుషతత్త్వ ప్రకాశికాయాం

మోక్షోపాయ

విచారోనామ

తురీయపరిచ్ఛేదః

శాస్త్రీర్షి పరిసమాప్తమ్.

012325